

ФАХОВА НІМЕЦЬКА МОВА В ДИПЛОМАТИЧНОМУ ПРОТОКОЛІ

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

ФАХОВА НІМЕЦЬКА МОВА В ДИПЛОМАТИЧНОМУ ПРОТОКОЛІ

Навчально-методичний посібник
для студентів закладів вищої освіти

Чернівці
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
2024

УДК 811.112.2:327.7(075.8)

Ф 29

Друкується за ухвалою Вченої ради факультету історії, політології та міжнародних відносин Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (протокол № 2 від 25 жовтня 2023 року)

Рецензенти:

Семен АБРАМОВИЧ – доктор філологічних наук, професор, академік АН ВО України, професор кафедри слов'янської філології та загального мовознавства Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

Наталія СТАХНЮК – кандидатка філологічних наук, доцентка, завідувачка кафедри слов'янської філології та загального мовознавства Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

Лариса ШУТАК – кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри суспільних наук та українознавства Буковинського державного медичного університету

Ф 29

Фахова німецька мова в дипломатичному протоколі: навч.-метод. посібник для студентів закладів вищої освіти. / укл: О. В. Камінська, К. В. Тулюлюк. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2024. 100 с.

ISBN 978-966-423-850-9

Навчально-методичний посібник допоможе в оволодінні теоретично-практичного матеріалу з фахової німецької мови дипломатії, сприятиме формуванню лексико-термінологічних настанов офіційно-ділового стилю, підвищенню якості підготовки майбутніх фахівців у сфері міжнародної інформації та дипломатичного протоколу.

Для студентів закладів вищої освіти та викладачів іноземної мови.

© Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2024

ISBN 978-966-423-850-9

© Укладачі: Камінська О. В.,
Тулюлюк К. В., 2024

Зміст

Передмова	4
Тема 1. Фахова дипломатична мова як кластер офіційно-ділового стилю	5
Тема 2. Загальні аспекти німецькомовного фахового дипломатичного дискурсу	23
Тема 3. Типи дипломатичних німецькомовних документів у розрізі офіційно-ділової мови	39
Тема 4. Терміносистема в німецькій фаховій мові дипломатії.....	58
Тема 5. Особливості фахової мови дипломатії в німецько-українських міжнародних відносинах.....	73
Список літератури	93

Передмова

Сучасний соціокультурний простір характеризується динамічним розвитком усіх сфер соціальної активності. Міжнародні відносини стрімко розвиваються, потребуючи якісного лінгвістичного супроводу. Дипломатичний стиль є частиною офіційно-ділового кластеру. Відтак, можна стверджувати про формування елементів дипломатичної мови як фахової. Німецькомовний складник у міжнародному дипломатичному протоколі займає важливе місце, оскільки Німеччина, Швейцарія, Австрія та інші держави, які використовують німецьку мову в дипломатичній комунікації, є активними гравцями на міжнародній арені.

Для здобувачів вищої історичної освіти з фаху міжнародних відносин важливим є не лише вивчення іноземної мови, а й розуміння аспектів її використання в конкретній сфері діяльності. За таких умов, у майбутнього фахівця формуються необхідні знання, уміння і навички. Традиційне вивчення лексико-граматичних компонентів мови дозволяє сформувати фундаментальні вміння (*hard-skills*). Водночас, вивчення іноземної мови та основ перекладу в контексті розуміння мови за професійним спрямуванням забезпечує формування *soft-skills* – динамічних та гнучких умінь. Автори посібника ставили перед собою завдання надати у навчально-методичному посібнику навчальний контент, здатний сформувати у студентів різні типи умінь.

Використання німецької мови в міжнародній діяльності зводиться до ведення дипломатичного протоколу Німеччиною, Австрією, Швейцарією та іншими країнами. Німецькомовний фаховий дипломатичний кластер є доволі значущим, зважаючи на міжнародну активність вказаних країн. У вітчизняних закладах вищої освіти німецька мова є другою за популярністю серед студентів, поступаючись лише англійській мові. Це зумовлює нагальну потребу у виданні нових навчально-методичних матеріалів, які зможуть забезпечити потреби у відповідній літературі для здобувачів вищої освіти в сфері дипломатії та міжнародних відносин.

Тема 1. Фахова дипломатична мова як кластер офіційно-ділового стилю

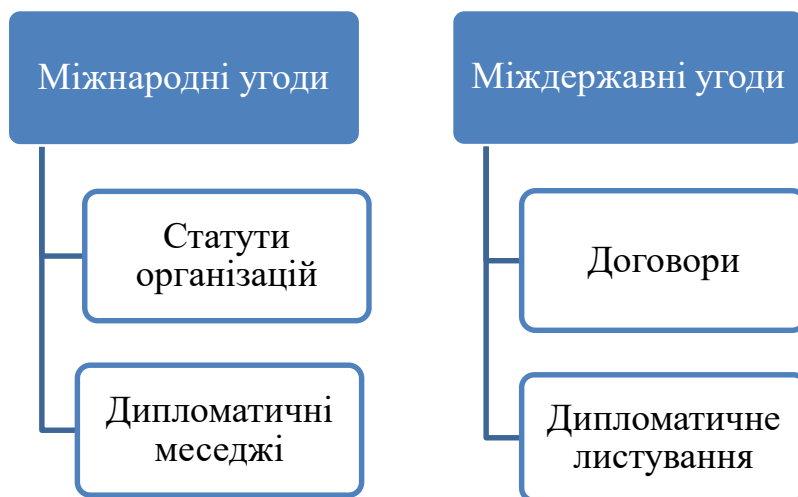
Фахова дипломатична мова – відносно нове поняття в науковому дискурсі, яке характеризується стрімким розвитком. Зазвичай, робочими назвами цього поняття є: «мова спеціального призначення» або «мова за професійним спрямуванням». Зокрема, в німецькій мові є декілька відповідників, які характеризують дипломатичне мовлення, зокрема:

<i>Berufssprache</i>	професійна мова
<i>Standessprache</i>	професійна мова
<i>Sondersprache</i>	спеціальна мова

Зазначимо, що німецькомовний термін *Fachsprache* став основою для української варіації: «фахова мова».

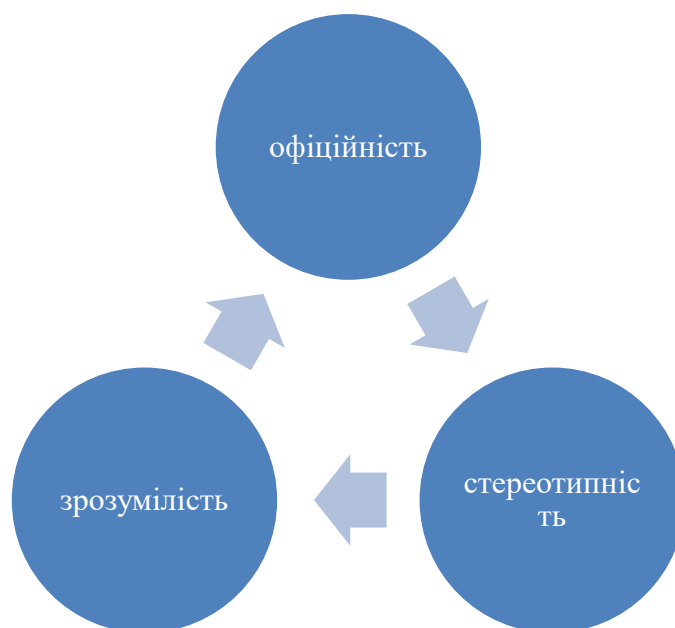
Фахова мова виступає в якості кластеру мови, який забезпечує ефективну комунікацію між спеціалістами окремої галузі. Фахова мова не є субмовою чи іншим самостійним лінгвістичним елементом. Це, скоріше, сукупність філологічних складників, які використовуються у визначеній сфері суспільного життя. Дипломатичний дискурс постає окремою сферою соціокультурної активності і формує власну терміносистему. Крім того, сучасні синергетичні моделі пронизують і філологічні елементи, тому фахова дипломатична мова тісно переплітається (а, подекуди, й зливається) з іншими фаховими сферами (політичною, економічною, культурною, соціальною тощо).

Фахова дипломатична мова в першу чергу актуальна в своїй джерельній базі, яка складається із двох фундаментальних частин: міжнародної політичної активності та міждержавної зовнішньополітичної взаємодії. Успішна реалізація дипломатії в цілому багато в чому залежить від правильно оформленої документації, яка є запорукою стабільних та вигідних відносин між суб'єктами зовнішньої політики. Відтак, фахова дипломатична мова є важливим інструментом, який забезпечує ефективну роботу міжнародних інституцій та допомагає знайти «спільну» мову у взаємовідносинах між державами.

Використання фахової дипломатичної мови в офіційних документах покликане потребою донести до адресата необхідну інформацію. Використання дипломатичної термінології забезпечує необхідне сприйняття інформації адресатом.

Виклад дипломатичного змісту має мати такі елементи:

Процеси глобалізації суттєво вплинули на функціонування фахової мови дипломатії. Наразі можна констатувати значне збільшення кількості міжнародних та міждержавних зв'язків. Поглиблення торгово-економічних зв'язків, поживавлення суспільно-політичних відносин, тенденції до мультикультуралізму – все це зумовлює потребу в інтенсифікації дипломатичних відносин. Відтак, збільшується потреба в мовному супроводі усіх цих процесів. Оскільки німецькомовні країни, згідно зі статистикою, проводять активну

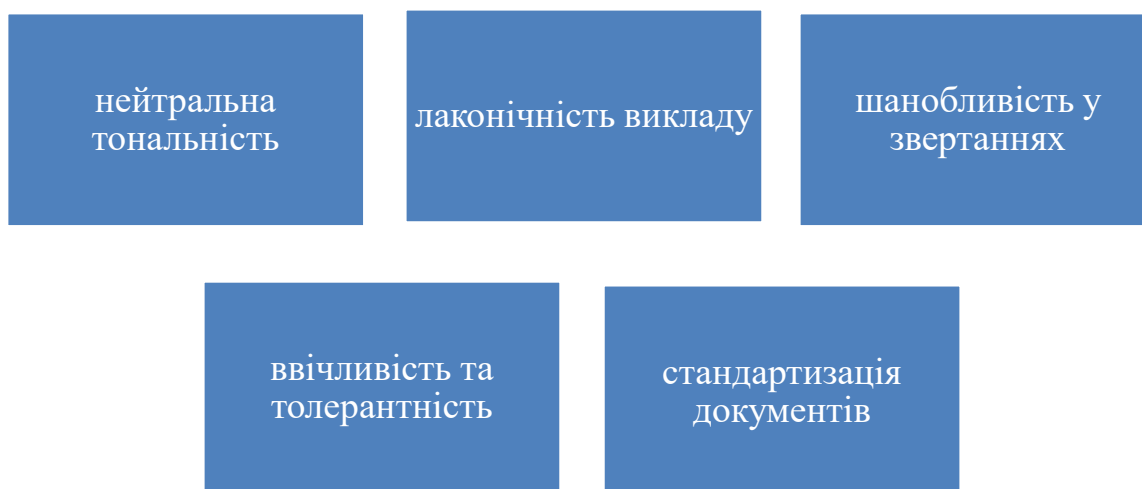
міжнародну діяльність, то німецька мова стає актуальним засобом для дипломатичної комунікації.

Стандарти ведення дипломатичного політичного лексикону були закладені у 1961 році у «Віденській конвенції про дипломатичні відносини». З того часу змінилося дуже багато аспектів, які стосуються форми і змісту дипломатії в цілому. Однак, оскільки дипломатична сфера завжди славилася своєю консервативністю, то настанови подібних конвенцій актуальні і донині. Дипломатичні протоколи міжнародних організацій та дипломатичних відомств окремих країн створюються фактично по шаблону, доповнюючись певними елементами (національними, регіональними, релігійними, професійними тощо).

Дипломатичний протокол – це своєрідне поєднання загальноприйнятих норм та традицій окремих держав в офіційному міжнародному спілкуванні. Офіційний та неофіційний церемоніал, етикет та оформлення документації складають тріаду, яка формує дипломатичний протокол. Дипломатичний стиль у філологічному вияві є складником офіційно-ділового стилю.

Церемоніал та етикет так чи інакше використовують елементи мови дипломатії, вираженої не в лінгвістичному аспекті, а в культурологічному. Ми ж звернемо увагу на німецьку мову за професійним спрямуванням дипломатичного характеру як засіб вираження зовнішньополітичних курсів держав, які використовують цю мову в якості державної. Також висвітлюються аспекти використання німецької мови в якості однієї з робочих мов у міжнародних інституціях, при організації міжнародних заходів тощо.

Загальні особливості дипломатичного стилю мовлення як частини офіційно-ділового мовного дискурсу:

Суперечності формулювань у дипломатичному стилі мовлення:

Однозначність формулювань	Згладжування незручних формулювань
Точність, доказовість	Ймовірність, вірогідність
Глобальність дипломатичної мови	Ідентифікація дипломатичного стилю держави чи союзу

Лексичний складник фахового дипломатичного тексту поділяють на декілька частин:

- чітко розрізнена, вузькогалузева дипломатична лексика;
- міжгалузева загальнонаукова термінологічна лексика (терміни з суміжних, до дипломатії сфер – політики, культури, історії, філософії);
- терміни-професіоналізми, які можна віднести до загальної дипломатичної номенклатури;
- професійний жаргон, не прийнятний в письмовому вияві, однак, присутній у аспекті неофіційного спілкування в дипломатичному середовищі;
- загальнолексична компонента, яка дозволяє формувати дипломатичний текст згідно з усіх філологічних норм і правил.

Функціональність стилів мови нерозривно пов'язана із практичною професійною діяльністю. Дипломатична комунікація виокремлює два функціональні стилі:

- 1) професійний практичний стиль (офіційно-ділове спілкування, ділова мова, професійне спрямування мови);
- 2) науково-теоретичний стиль (наукова мова).

Професійна дипломатична мова завжди балансує між комунікативністю та стандартизацією. З одного боку – чіткі межі дипломатичного протоколу, з іншого – необхідність знайти спільну мову для суб'єктів дипломатичного дискурсу.

Фахова мова дипломатії складається з спеціальних термінів та фраз, які утворюють терміносистему. Дипломатичний словник має професійне спрямування та є загальноприйнятим у світовій практиці, незалежно від лінгвістичних особливостей окремої країни.

При цьому, зважаючи на глобалізаційні процеси сучасності та політику відкритості та доступності інформації простежується тенденція, яка унеможливорює незрозумілість дипломатичної мови для широкої аудиторії.

Наразі фахова дипломатична мова розглядається в розрізі таких наукових кластерів лінгвістики:

- лексикологія (система термінів та понять дипломатичного стилю та її упорядкування у відповідності до протоколу дипломатичних відносин та загальноприйнятих лінгвістичних норм і правил);
- порівняльна лексика (дипломатична терміносистема у різних мовах та співставлення фахової дипломатичної мови із загальнолітературною);
- теорія перекладу (проблемні елементи перекладу як по змісту так і по формі дипломатичних документів та особливості перекладацьких трансформацій);
- соціолінгвістика (функціонування фахової мови дипломатії в розрізі перманентного соціокультурного простору та різних соціальних груп);
- психолінгвістика (взаємозв'язок між теоретичними настановами фахової дипломатичної мови та практичною діяльністю дипломатичних представництв та окремо взятого дипломата).

Важливим є питання функціонування фахової мови в рамках державної мови та в порівнянні з іноземними мовами. Цей аспект особливо актуалізується для фахової дипломатичної мови. Фахові мови із загальноприйнятою літературною можна регулювати, оскільки між ними є лише одна фундаментальна відмінність: в загальнолітературній мові функціонують лише лексичні одиниці певної національної мови; а у фаховій до них додаються елементи спеціальної номінації.

Постійна міжнародна активність сприяє оформленню нового термінологічного змісту, яке проходить кількома шляхами:

- 1) набуття термінами нових дипломатичних значень;
- 2) словотворення (введення в дискурс нових дипломатичних понять);
- 3) формування нових словосполучень.

Особливості функціонування дипломатичного слова в умовах науково-ділової комунікації проявляється в семіотичній структурі термінів. Мова йде про лексичні одиниці, які використовують для вираження спеціальних понять, властивих дипломатичній предметній галузі.

Важливим аспектом є повязаність мови дипломатії з юридичними тонкощами, які виражені в такому явищі як міжнародне право. Класифікують два основних типи дипломатичної термінології юридичного плану:

- 1) специфічна загальноправова інтерпретація дипломатичної термінології;
- 2) прями міжнародно-правові дипломатичні терміни.

Терміни дипломатичного загальноправового характеру

die Weltpolitik	світова політика
internationales Recht	міжнародне право
internationale Sicherheit	міжнародна безпека
das Einschreiten	Інтервенція
die Außenministerkonferenz	конференція міністрів іноземних справ
die Vorherrschaft	Гегемонія
ständige Delegation	постійна делегація
die Vollversammlung (der UNO)	Генеральна Асамблея ООН
Protestnotiz	нота протесту
Vorschriften	Статут

Юридичні терміни в дипломатії

ausländische juristische Person	юридична іноземна особа
die Menschenrechte	права людини
juristische Verantwortlichkeit	юридична відповідальність
die Rechtssubjektivität	правосуб'єктність

Ratifizierung	Ратифікація
doppelte Staatsbürgerschaft	подвійне громадянство
das Akkreditierungsschreiben	вірча грамота
diplomatische Immunität	дипломатична недоторканість
internationales Tribunal	міжнародний трибунал
Rechtsberater	юристконульт

Іншим аспектом, який активно виражений в дипломатичній активності є економічний складник. Оскільки німецькомовні країни (передовсім, Німеччина) є локомотивами в торгово-економічних міжнародних відносинах, то це зумовлює потребу в наявності спеціальної термінології, пов'язаної з міжнародною економічною активністю.

Терміни дипломатичного загальноекономічного характеру

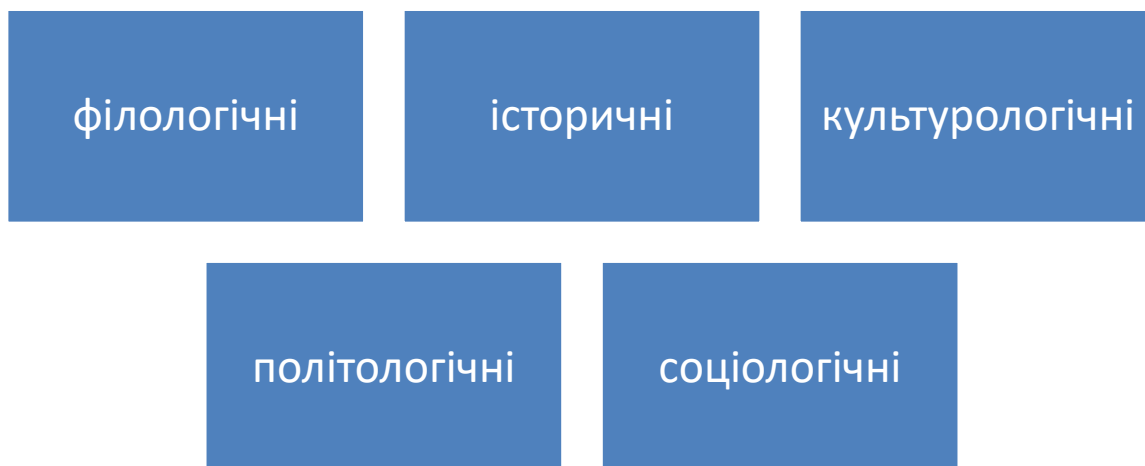
світова економіка	Weltwirtschaft
економічне співробітництво	wirtschaftliche Zusammenarbeit
ВВП	Bruttoinlandsprodukt
міжнародна торгівля	internationaler Handel
рівень життя	Lebensstandard

Економічні терміни в дипломатії

Доходи	Einkommen
підприємство	Unternehmen
Бізнес	Geschäft
корпорація	Konzern
Валюта	Währung

До другої половини минулого століття фаховою мовою називали сукупність мовних одиниць, що представлена в обмеженому за певною ознакою групі текстів. Зараз актуалізується синергетична модель розуміння дипломатичної мови, яка включає надбання різних дисциплін. Саме міждисциплінарність забезпечує повноцінне функціонування дипломатичної

мови як фахової. Серед галузей наук, які формують фундаментальні основи фахової дипломатичної мови відзначимо:

Як бачимо філологічний кластер хоч і є першим та провідним у цьому переліку, однак без супроводу комплексу гуманітарних наук є обмеженим для ефективного використання.

Додайте до англломовних та україномовних базових дипломатичних термінів німецькомовні аналоги

English	Українська	Deutsch
diplomacy	дипломатія	
international relations	міжнародні відносини	
diplomat	дипломат	
diplomatic rank	дипломатичний ранг	
Ministry of International Affairs	Міністерство Закордонних Справ	
Foreign minister	Міністр Закордонних Справ	
embassy	посольство	
ambassador	посол	
foreign agency	закордонне відомство	
attache	аташе	
world politics	світова політика	
world	світ	
geopolitics	геополітика	
strategic international partner	стратегічний міжнародний партнер	

strategic partnership	стратегічне партнерство	
Foreign Policy	зовнішня політика	
friendly politics	дружня політика	
hostile politics	ворожа політика	
foreign policy course	зовнішньополітичний курс	
aggressor state	держава агресор	
appeasement	політика умиротворення	
neutrality	нейтралітет	
ally	союзник	
alliance	альянс	
union	союз	
international cooperation	міжнародна кооперація	
international tension	міжнародна напруга	
international negotiations	міжнародні переговори	
bilateral negotiations	двосторонні переговори	
unalternative position	безальтернативна позиція	

Теоретичні питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте дипломатичний кластер офіційно-ділового стилю мови.
2. Дайте визначення поняттю «фахова дипломатична мова».
3. Проаналізуйте синергетичні вияви фахового мовлення.
4. Розкрийте зміст німецькомовних термінів: *Berufssprache*, *Standessprache*, *Sondersprache*.
5. Роз'ясніть спільність термінів: україномовного «фахова мова» та німецькомовного *Fachsprache*.
6. Вкажіть загальні особливості дипломатичного стилю мовлення.
7. Визначте суперечності формулювань у дипломатичному стилі мовлення.
8. Проаналізуйте лексичні складники фахового дипломатичного тексту.
9. Визначте актуальні функціональні стилі дипломатичної мови.
10. Поясніть комунікативну функцію фахової мови в роботі дипломатичного відомства.

Практичні завдання до теми
Тестові завдання

1. Вкажіть, який німецькомовний термін не відноситься до фахової дипломатичної мови:
 - 1) Berufssprache
 - 2) Standessprache
 - 3) Künstlerischesprache
 - 4) Fachsprache
 - 5) Sondersprache

2. Україномовний термін «фахова мова» є калькою німецького терміну:
 - 1) Gruppensprache
 - 2) Arbeitssprache
 - 3) Sondersprache
 - 4) Berufssprache
 - 5) Fachsprache

3. Яка з особливостей офіційно-ділового стилю є не характерною для дипломатичного стилю?
 - 1) Лаконічність
 - 2) Художність
 - 3) Нейтральність
 - 4) Шанобливість
 - 5) Толерантність

4. До якого стилю відносять фаховий дипломатичний стиль?
 - 1) Художній
 - 2) Офіційно-діловий
 - 3) Розмовний
 - 4) Публіцистичний
 - 5) Науковий

5. Методологія, яка поєднує фахові кластери в офіційно-діловому стилі:
 - 1) Синергетика
 - 2) Діалектика
 - 3) Публіцистика
 - 4) Софістика
 - 5) Схоластика

6. Лексичний складник, який заборонено використовувати в документах, але він допустимий в неофіційному розмовному дипломатичному стилі:
- 1) Професійний термін
 - 2) Міжгалузевий термін
 - 3) Історичний термін
 - 4) Професійний жаргонізм
 - 5) Культурологічний термін
7. Який науковий кластер лінгвістики досліджує функціонування фахової мови дипломатії в розрізі перманентного соціокультурного простору та різних соціальних груп?
- 1) Психолінгвістика
 - 2) Соціолінгвістика
 - 3) Термінолінгвістика
 - 4) Методологія лінгвістики
 - 5) Лексикографія
8. Функціями фахової мови дипломатів є:
- 1) Економічна
 - 2) Комунікативна
 - 3) Інформаційна
 - 4) Методологічна
 - 5) Критична
9. Особливостями фахової мови дипломатії є:
- 1) Двозначність
 - 2) Прямолінійність
 - 3) Емоційність
 - 4) Толерантність
 - 5) Ворожість
10. Німецькомовні терміни: *die Menschenrechte, juristische Verantwortlichkeit, Ratifizierung* відносять до:
- 1) Економічних міжнародних відносин
 - 2) Юридичних міжнародних відносин
 - 3) Культурних міжнародних відносин
 - 4) Соціальних міжнародних відносин
 - 5) Релігійних міжнародних відносин

11. У мові дипломатії не допускаються:

- 1) неоднозначні висловлювання
- 2) критичні зауваження
- 3) антигуманні заклики
- 4) толерантні вислови
- 5) умовні способи

12. Яка особливість виділяє дипломатичну мову серед інших фахових кластерів?

- 1) критичність
- 2) безальтернативність
- 3) ворожість
- 4) стриманість
- 5) прямолінійність

13. Фахова мова дипломатії є актуальною для:

- 1) науково-технологічної сфери
- 2) соціальної сфери
- 3) політичної сфери
- 4) спортивної сфери
- 5) релігійної сфери

14. Міждисциплінарні зв'язки, які формує та підтримує фахова мова дипломатії знаходимо в:

- 1) історичних науках
- 2) релігієзнавчих науках
- 3) технічних науках
- 4) філологічних науках
- 5) соціологічних науках

15. Фахова мова дипломатії використовує досліджує:

- 1) науково-технологічну термінологію
- 2) релігійну термінологію
- 3) філософську термінологію
- 4) політико-правову термінологію
- 5) буденно-побутову термінологію

Перекладіть речення, які характеризують міжнародну юридичну та економічну активність:

1. Міжнародний суд взів до розгляду справу про порушення прав людини.
2. Сторони вирішують спірні питання у Міжнародному суді.
3. Учасники конгресу закликали усі сторони конфлікту дотримуватися норм міжнародного права.
4. Міністерство закордонних справ направило всі необхідні юридичні документи на розгляд арбітражу.
5. Права людини є фундаментальним кластером міжнародного законодавства.
6. Міністерство закордонних справ спрямувало ноту протесту у відповідь на правові порушення.
7. Юридична служба посольства направила всі необхідні матеріали до суду.
8. Кожна держава несе юридичну відповідальність за порушення прав людини.
9. Бездіяльність державних юридичних інститутів викликає занепокоєння міжнародної спільноти.
10. Питання подвійного громадянства постає в юридичній площині.
11. Світова економіка подає ознаки рецесії після п'ятирічного циклу зростання.
12. Міжнародна торгівля значно позвавилася у другій половині 2021 року.
13. Міжнародні корпорації змушені звітувати про свою діяльність перед урядами країн.
14. Торгівельний баланс між двома державами зріс на 20 відсотків за останній рік.
15. Торгово-економічне співробітництво стало предметом обговорення на саміті Великої Сімки.
16. Економічне співробітництво між двома державами продовжує розвиватися.
17. Президенти країн-підписантів Хартії запевнили в рості економічних показників.
18. Міжнародна торгівля демонструє показники докризового періоду.
19. Підприємства отримали пільгові умови щодо експорту зеленої енергетики.
20. Світова економіка потребує практичних рішень з пошуку альтернативних джерел енергії.

Перекладіть та проаналізуйте документ, затверджений Організацією Об'єднаних Націй «Принципи та вказівки для міжнародних переговорів»

<p>8. Dezember 1998 53/101. Grundsätze und Leitlinien für internationale Verhandlungen</p>	<p>Дата підписання Шифр документу по класифікації ООН Назва документу</p>
<p>«<i>Die Generalversammlung,</i> <i>unter Hinweis</i> auf die Ziele und Grundsätze der Charta der Vereinten Nationen, <i>in Bekräftigung</i> der Bestimmungen der Erklärung über völkerrechtliche Grundsätze für freundschaftliche Beziehungen und Zusammenarbeit zwischen den Staaten im Einklang mit der Charta der Vereinten Nationen sowie der Erklärung von Manila über die friedliche Beilegung von internationalen Streitigkeiten, <i>unter Berücksichtigung</i> der Ziele der Völkerrechtsdekade der Vereinten Nationen, <i>die Auffassung vertretend,</i> daß internationale Verhandlungen ein flexibles und wirksames Mittel sind, um unter anderem Streitigkeiten zwischen Staaten friedlich beizulegen und neue internationale Verhaltensnormen aufzustellen, <i>eingedenk</i> dessen, daß sich die Staaten bei ihren Verhandlungen von den</p>	<p>Вступне слово Преамбула</p>

einschlägigen Grundsätzen und Regeln des Völkerrechts leiten lassen sollen,

sich dessen bewußt, daß es verschiedene in der Charta verankerte und völkerrechtlich anerkannte Mittel zur friedlichen Streitbeilegung gibt, und in diesem Zusammenhang das Recht der freien Wahl dieser Mittel bekräftigend,

eingedenk der wichtigen Rolle, die konstruktive und wirksame Verhandlungen bei der Erreichung der Ziele der Charta spielen können, indem sie zur Gestaltung der internationalen Beziehungen, zur friedlichen Beilegung von Streitigkeiten und zur Aufstellung neuer internationaler Normen für das Verhalten der Staaten beitragen,

feststellend, daß die Festlegung von Grundsätzen und Leitlinien für internationale Verhandlungen mit dazu beitragen könnte, daß das Verhalten der Verhandlungsparteien besser vorherzusehen ist, daß Unsicherheit vermindert und daß ein Vertrauensklima bei den Verhandlungen gefördert wird,

in der Erkenntnis, daß die folgenden Grundsätze und Leitlinien einen allgemeinen, nicht erschöpfenden Bezugsrahmen für Verhandlungen liefern könnten»,

1. *«bekräftigt* die folgenden völkerrechtlichen Grundsätze, die für internationale Verhandlungen von Belang sind:

- a) Die souveräne Gleichheit aller Staaten, ungeachtet ihrer Unterschiede wirtschaftlicher, sozialer, politischer oder sonstiger Art;
- b) Die Staaten sind nach der Charta der Vereinten Nationen verpflichtet, nicht in Angelegenheiten einzugreifen, die zur inneren Zuständigkeit eines Staates gehören;
- c) Die Staaten sind verpflichtet, ihre völkerrechtlichen Verpflichtungen nach Treu und Glauben zu erfüllen;
- d) Die Staaten sind verpflichtet, in ihren internationalen Beziehungen jede gegen die territoriale Unversehrtheit oder die politische Unabhängigkeit eines Staates gerichtete oder sonst mit den Zielen der Vereinten Nationen unvereinbare Androhung oder Anwendung von Gewalt zu unterlassen;
- e) Jedes durch Androhung oder Anwendung von Gewalt unter Verstoß gegen die in der Charta verankerten Grundsätze geschlossene Übereinkommen ist ungültig;
- f) Die Staaten sind verpflichtet, ungeachtet der Unterschiede in ihren politischen, wirtschaftlichen und sozialen Systemen in den verschiedenen Bereichen der internationalen Beziehungen zusammenzuarbeiten, um den

<p>Weltfrieden und die internationale Sicherheit zu wahren und die Stabilität und den Fortschritt der Weltwirtschaft, das allgemeine Wohl der Nationen sowie eine internationale Zusammenarbeit zu fördern, die frei ist von jedweder auf diesen Unterschieden basierender Diskriminierung;</p> <p>g) Die Staaten legen ihre internationalen Streitigkeiten durch friedliche Mittel so bei, daß der Weltfrieden, die internationale Sicherheit und die Gerechtigkeit nicht gefährdet werden»;</p>	
<p>2. «<i>bekräftigt</i>, wie wichtig es ist, daß die Verhandlungen im Einklang mit dem Völkerrecht auf eine mit der Erreichung des erklärten Verhandlungsziels vereinbare und diese begünstigende Art und Weise und entsprechend den folgenden Leitlinien geführt werden:</p> <p>a) Die Verhandlungen sind in redlicher Absicht zu führen;</p> <p>b) Die Staaten sollen gebührend berücksichtigen, wie wichtig es ist, diejenigen Staaten, deren vitale Interessen von den betreffenden Fragen unmittelbar berührt sind, auf angemessene Weise an den internationalen Verhandlungen zu beteiligen;</p> <p>c) Der Zweck und das Ziel aller Verhandlungen müssen voll mit den völkerrechtlichen Grundsätzen und Normen, einschließlich der</p>	

Bestimmungen der Charta, vereinbar sein;

- d) Die Staaten sollen sich an den vereinbarten Rahmenplan für die Führung der Verhandlungen halten;
- e) Die Staaten sollen sich um die Aufrechterhaltung eines konstruktiven Verhandlungsklimas bemühen und jedwedes Verhalten unterlassen, das die Verhandlungen und ihren Fortgang untergraben könnte;
- f) Die Staaten sollen die Fortführung beziehungsweise den Abschluß der Verhandlungen erleichtern, indem sie sich die ganze Zeit hindurch auf die Hauptziele der Verhandlungen konzentrieren;
- g) Falls die Verhandlungen ins Stocken geraten, sollen sich die Staaten nach besten Kräften darum bemühen, weiter nach einer gegenseitig annehmbaren, gerechten Lösung zuzusehen».

Тема 2. Загальні аспекти німецькомовного фахового дипломатичного дискурсу

Німецькомовний фаховий дипломатичний дискурс є одним з найпоширеніших у міжнародних відносинах. Німеччина, Австрія, Швейцарія, Бельгія, Ліхтенштейн, Люксембург – це перелік країн, де німецька мова є державною. Відповідно, дипломатична документація також ведеться німецькою мовою. Ці країни ведуть активну міжнародну політику та є значимими гравцями в сучасному політичному, економічному та культурному житті світу. Перелічені країни ведуть німецькомовний дипломатичний протокол, який має свої певні особливості.

Дипломатичні відомства німецькомовних країн

Німеччина	Auswärtiges Amt, AA
Австрія	Bundesministerium für Europa, Integration und Äußeres, abbreviated BMEIA, colloquially Außenministerium
Швейцарія	Eidgenössisches Departement für auswärtige Angelegenheiten
Бельгія	Ministerium der Auswärtigen Angelegenheiten, der Europäischen Angelegenheiten und des Außenhandels und der Föderalen Kulturellen Institutionen
Ліхтенштейн	Ressort Äusseres

Сконструйте речення:

Міністерство Закордонних Справ Німеччини повідомило

Міністр Закордонних справ відвідав

Зовнішньополітичний курс зазнав змін

Підписана угода декларувала

Переговори завершилися

Учасники саміту запевнили

Дипломати висловили підтримку

Двостороння угода передбачала

Satz konstruieren:

Das Auswärtige Amt berichtet

Der Außenminister stattete einen Besuch ab

Der außenpolitische Kurs hat sich geändert

Die unterzeichnete Vereinbarung erklärt

Die Verhandlungen sind beendet

Die Gipfelteilnehmer versicherten

Diplomaten äußerten ihre Unterstützung für

Das bilaterale Abkommen sah vor

Офіційні назви федерального президента та федерального уряду ФРН

Stand: 14.03.2018		Станом на 14.03.2018
DEUTSCH	аббревіатура	УКРАЇНСЬКА
Bundespräsident	BPr	Федеральний президент
(Im internationalen Schriftverkehr: Präsident der Bundesrepublik Deutschland) (Bundespräsidialamt)	BPrA	(у міжнародному листуванні: Президент Федеративної Республіки Німеччина) (Відомство Федерального президента)
Bundeskanzlerin	BK	Федеральний канцлер
(Zusatz im internationalen Schriftverkehr: der Bundesrepublik Deutschland)	BKAmt	(у міжнародному листуванні додається: Федеративної Республіки Німеччина) (Відомство Федерального канцлера)
Stellvertreter der Bundeskanzlerin und Bundesminister der Finanzen	BMF	Заступник Федерального канцлера і Федеральний міністр фінансів
Bundesminister des Innern, für Bau und Heimat	BMI	Федеральний міністр внутрішніх справ, будівництва і комплексного територіального розвитку
Bundesminister des Auswärtigen	AA	Федеральний міністр закордонних справ

Bundesminister für Wirtschaft und Energie	BMWi	Федеральний міністр економіки та енергетики
Bundesminister der Justiz und für Verbraucherschutz	BMJV	Федеральний міністр юстиції та захисту прав споживачів
Bundesminister für Arbeit und Soziales	BMAS	Федеральний міністр праці і соціальних справ
Bundesminister der Verteidigung	BMVg	Федеральний міністр оборони
Bundesminister für Ernährung und Landwirtschaft	BMEL	Федеральний міністр продовольства і сільського господарства
Bundesminister für Familie, Senioren, Frauen und Jugend	BMFSFJ	Федеральний міністр у справах сім'ї, літніх людей, жінок і молоді
Bundesminister für Gesundheit	BMG	Федеральний міністр охорони здоров'я
Bundesminister für Verkehr und digitale Infrastruktur	BMVI	Федеральний міністр транспорту і цифрової інфраструктури
Bundesminister für Umwelt, Naturschutz und nukleare Sicherheit	BMU	Федеральний міністр довкілля, охорони природи і ядерної безпеки
Bundesminister für Bildung und Forschung	BMBF	Федеральний міністр освіти і наукових досліджень
Bundesminister für wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung	BMZ	Федеральне Міністерство економічного співробітництва та розвитку
Bundesminister für besondere Aufgaben	ChefBK	Федеральний міністр з особливих доручень

Офіційні назви федеральних земель ФРН

Baden-Württemberg	(Land)	Земля	Баден-Вюртемберг
-------------------	--------	-------	------------------

Bayern	(Freistaat)	Республіка	Баварія
Berlin	(Land)	Земля	Берлін
Brandenburg	(Land)	Земля	Бранденбург
Bremen	(Freie Hansestadt)	Вільне ганзейське місто	Бремен
Hamburg	(Freie und Hansestadt)	Вільне і шанзейське місто	Гамбург
Hessen	(Land)	Земля	Гессен
Mecklenburg-Vorpommern	(Land)	Земля	Мекленбург-Передня Померанія
Niedersachsen	(Land)	Земля	Нижня Саксонія
Nordrhein-Westfalen	(Land)	Земля	Північний Рейн-Вестфалія
Rheinland-Pfalz	(Land)	Земля	Рейнланд-Пфальц
Saarland	(Land)	Земля	Саар
Sachsen	(Freistaat)	Республіка	Саксонія
Sachsen-Anhalt	(Land)	Земля	Саксонія-Ангальт
Schleswig-Holstein	(Land)	Земля	Шлезвіг-Гольштейн
Thüringen	(Freistaat)	Республіка	Тюрінгія

Особлива увага при впорядкуванні дипломатичного документу приділяється елементам, які можуть тлумачитися неоднозначно, що може призвести до потенційно конфліктної ситуації. Будь-які мовні форми, які можуть принизити чи виявити неповагу до традицій чи законів іншої держави у

дипломатичному протоколі неприпустимі. Це стосується національної, етнічної, релігійної, соціокультурної сфери, які підкреслюють своєрідність держави.

Варто уникати в дипломатичних документах і ультимативної форми, яка віддаляє відносини з конструктивного діалогу і є передумовою подальшої ескалації напруги у стосунках:

Du solltest	Ви змушені
Sofort	Негайно
Sie haben	Ви маєте
Erfordernis	Вимога
Ultimatum	Ультиматум

Вимагають уваги й терміни, які наближені до наказового тону та констатують безальтернативність:

man soll	слід
man muss	треба
Niemals	ніколи
unter keinen Umständen	за жодних обставин
ohne Alternative	безальтернативно

При цьому, слід зазначити, що умовний спосіб та багатозначність висловлювань є актуальними для дипломатичних текстів і активно використовуються. Такий формат забезпечує вияв не лінійності мислення і дозволяє продемонструвати гнучкість, яка визначає перспективність подальшого переговорного процесу. Дискусія, пошуки єдиної позиції, компромісність – все це можливе лише при використанні у фаховій мові дипломатів елементів умовності. «Читати між рядків» – крилатий вираз, який завжди актуальний для дипломатії. Водночас, у самому тексті дипломатичного документу будь-яка двозначність є неприпустимо. Таким чином, мистецтво дипломатії – це відточене вміння варіювати думки при чіткості текстів.

Після обрання типу дипломатичного документу, який відповідає запитам поточним запитам міждержавних чи міжнародних відносин, формується зміст та форма документу.

Складники дипломатичного документа:

У разі, якщо документ містить претензії до отримувача, то їхню суть варто чітко сформулювати в ключових елементах. У заключенні варто запропонувати шляхи вирішення проблеми та обговорити подальші шляхи комунікації.

Дипломатичний документ не припускає наявності помилок будь-якого характеру. За певних умов, наявність помилки може слугувати приводом до невиконання певних норм, прописаних в документі. Особлива увага приділяється власним назвам, таким як:

- географічні назви;
- адміністративні назви;
- імена та прізвища;
- посади;
- юридичний статус.

Для німецькомовних дипломатичних документів (як і для дипломатичної документації переважної більшості країн) характерна така характеристика:

- чіткість формулювань;
- зрозумілість мовних зворотів;
- усталеність клішованих форм;
- наявність спеціалізованої термінології.

Дипломатичний документ не передбачає індивідуального викладення матеріалів чи подання інформації. Усталеність форми подачі інформації дипломатичного характеру значно полегшує комунікацію між зацікавленими сторонами.

Варто зазначити, що дипломатичні відносини є складною сферою для терміносистеми. Суб'єктивність та ідеологізованість зумовлюють відмінні (а подекуди, кардинально протилежні) тлумачення термінів та понять, які зустрічаються в документах. Існують випадки, коли наявне різне розуміння чи сприйняття якогось значення в одному документі, який траткується по-різному двома сторонами, які є суб'єктами цього документу.

Дипломатична термінологія має свою нішу в мовній системі кожної країни. Дипломатична термінологія формується з таких складників:

- загальноновживані слова, які мають як основне значення, так і специфічне, що характерне в дипломатичному розрізі.

der Ingenieur	загальноновживане значення	<i>інженер, конструктор</i>
	дипломатичне значення	<i>підбурювач, інтриган</i>
die Division	загальноновживане значення	<i>поділ, дивізія</i>
	дипломатичне значення	<i>розбіжність у думках, незгода, поділ голосів під час голосування".</i>

- терміни інших наук в дипломатичних документах.

wirtschaftliche Entwicklung	Економічне	Економічний розвиток
der Angriff	Юридичне	Напад, погроза дією чи словом
Moralvorstellungen	Культурологічне	Моральні цінності

- спеціальні терміни, які характерні виключно для дипломатичних документів.

diplomatische Immunität	дипломатична недоторканість
der Botschaftsattache	аташе посольства
die Gesandtschaft	дипломатична місія
Pourparler	неофіційні дипломатичні переговори
diplomatischer Rang	дипломатичний ранг

Важливе місце в структурі дипломатичної термінології займає системність та єдність понять, які використовуються. Взаємозв'язок соціокультурних реалій та дипломатичних понять формує загальне розуміння та сприйняття суті та особливостей міжнародних відносин. Термінологія дипломатичного характеру має ознаки консерватизму, оскільки багато визначень не змінювалися протягом усього історичного розвитку.

die Annexion	анексія
die Enclave	Анклав
das Bulletin	Бюлетень
de jure	де-юре
das Quorum	Кворум

Системність дипломатичних документів проявляється в конструкціях та категоріях окремих видів документації. У якості прикладу проаналізуємо «Договір між ФРН і НДР про воз'єднання Німеччини».

<i>«ENTSCHLOSSEN, die Einheit Deutschlands in Frieden und Freiheit als gleichberechtigtes Glied der Völkergemeinschaft in freier Selbstbestimmung zu vollenden».</i>	<i>«ПРИЙНЯЛИ РІШЕННЯ об'єднати Німеччину у мирі і свободі як рівноправного партнера співдружності народів з правом вільного самовизначення».</i>
<i>«AUSGEHEND VON DEM WUNSCH der Menschen beiden Teilen Deutschlands, gemeinsam in Frieden und Freiheit in einem rechtsstaatlich geordneten, demokratischen und sozialen Bundesstaat zu leben».</i>	<i>«ЗВАЖАЮЧИ НА БАЖАННЯ людей обох частин Німеччини жити разом у мирі і свободі у правовій, демократичній, соціальній федеративній держав».</i>
<i>«IN DANKBAREM RESPEKT vor denen, die auf friedliche Weise der Freiheit zum Durchbruch verholfen haben, die an der Aufgabe der Herstellung der Einheit Deutschlands festgehalten haben und sie vollenden».</i>	<i>«ПОВАЖАЮЧИ тих, хто мирним шляхом сприяв свободі, хто неухильно дотримувався мети встановлення німецької єдності».</i>
<i>«IM BEWUSSTSEIN der Kontinuität deutscher Geschichte und eingedenk der Verantwortung für eine demokratische Entwicklung in Deutschland, die der Achtung der Menschenrechte und dem Frieden verpflichtet bleibt»...</i>	<i>«УСВІДОМЛЮЮЧИ тривалу історію Німеччини і пам'ятаючи про відповідальність за її демократичний розвиток, при якому завжди будуть дотримуватись права людини і мир»...</i>

Системні ознаки дипломатичної терміносистеми:

- 1) цілісність термінології із великою кількістю елементів, які взаємопов'язані між собою;
- 2) об'єднання термінів в лексико-тематичні групи;
- 3) пізнавально-відтворювальна та комунікативна функції термінологічного кластеру.

Актуальні проблемами німецькомовної дипломатичної мови:

Термінологічна нормалізація забезпечує відповідність у певній галузі науки або техніки, яка відповідає сучасному рівню розвитку цієї галузі. Фахівцям необхідно уміло використовувати сучасні науково-технічні поняття, які використовуються в глобальному аспекті разом з термінами національної мови. Нормалізація передбачає пошук балансу між інформативністю та комунікативністю.

Лінгвістична стандартизація передбачає створення зразків, моделей та шаблонів, за якими впорядкування вже наявних та утворення нових термінів є раціонально обгрунтованим. Стандартизація може мати міжнародне походження (єдині стандарти виражені різними мовами) або ж національне (стандарти, характерні для конкретного мовного середовища).

Уніфікація передбачає утворення на основі національних чи регіональних термінів єдиної (схожої) системи дипломатичної термінології, яка сприятиме покращенню інформативно-комунікативного складника роботи дипломатичного відомства.

Теоретичні питання для самоконтролю:

1. Вкажіть країни, які використовують німецькомовний дипломатичний протокол.
2. Назвіть дипломатичні відомства держав, які здійснюють дипломатичну комунікацію німецькою мовою.

3. Наведіть приклади елементів дипломатичної мови, які можуть призвести до небажаних негативних наслідків.
4. Поясніть неприйнятність використання ультимативних форм в дипломатичному дискурсі. Наведіть приклади ультимативних форм в німецькій мові.
5. Охарактеризуйте доречність використання слів, які мають ознаки безальтернативності в дипломатичному спілкуванні.
6. Назвіть німецькомовні терміни, які сприяють пошуку компромісу та покращують перспективи подальшого переговорного процесу в міждержавних та міжнародних відносинах.
7. Проаналізуйте основні складники дипломатичного документу.
8. Вкажіть особливості дипломатичної документації.
9. Розкрийте елементи термінологічної системи дипломатичної мови.
10. Поясніть у чому полягає системність дипломатичного документу?
11. У чому суть процесів уніфікації німецької дипломатичної мови?
12. Для чого відбувається стандартизація у німецькомовному фаховому дипломатичному дискурсі?
13. У чому проявляються позитивні аспекти лінгвістичної нормалізації фахової мови?
14. Охарактеризуйте значення цілісності лінгвістичної системи для функціонування дипломатичної мови.
15. Поясніть значення комунікативної функції в фаховому дипломатичному дискурсі.

Практичні завдання до теми

Тестові завдання:

1. Які з перелічених країн не використовують німецьку мову в дипломатичній комунікації?
 - 1) Франція
 - 2) Австрія
 - 3) Швеція
 - 4) Швейцарія
 - 5) Німеччина

2. Для якої країни німецька мова, поряд з іншими мовами є загальноприйнятою для дипломатичної документації?
 - 1) Німеччина
 - 2) Норвегія
 - 3) Італія
 - 4) Швейцарія
 - 5) Чехія

3. Яка з країн використовує німецьку мову в дипломатичному протоколі?
 - 1) Шотландія
 - 2) Греція
 - 3) Австрія
 - 4) Австралія
 - 5) Нідерланди

4. Яка термінологія є неприйнятною в дипломатичному протоколі?
 - 1) шаноблива
 - 2) конструктивна
 - 3) шовіністична
 - 4) прагматична
 - 5) ділова

5. Яка термінологія має обмеження у використанні при спробах налагодити міждержавні відносини?
 - 1) ультимативна
 - 2) офіційна
 - 3) конструктивна
 - 4) ділова
 - 5) шаноблива

6. Яка тональність дипломатичної мови є найбільш поширеною в міжнародних відносинах:
 - 1) наказовість
 - 2) повчальність
 - 3) критичність
 - 4) зверхність
 - 5) толерантність

7. Суб'єктивність та ідеологізація є факторами:
- 1) неоднозначного тлумачення тексту дипломатичного документу
 - 2) умовою знаходження компромісу
 - 3) налагодженням комунікацій між державами
 - 4) точністю та однозначністю результатів переговорів
 - 5) покращення перспектив подальших міждержавних відносин
8. Який з перелічених елементів не входить до складу частин дипломатичного документу?
- 1) протокольні формули
 - 2) змістове ядро
 - 3) технічні характеристики
 - 4) аргументація
 - 5) заключення (рішення)
9. Використання усталених дипломатичних термінологічних норм в межах однієї мови називається:
- 1) стандартизація
 - 2) ідентифікація
 - 3) глобалізація
 - 4) інтенсифікація
 - 5) кваліфікація
10. Підведення термінологічної системи різних країн і мов в єдино зрозумілий кластер міжнародної дипломатії називається:
- 1) інтенсифікація
 - 2) уніфікація
 - 3) ідентифікація
 - 4) аргументація
 - 5) протоколізація
11. Уніфікація дипломатичного тексту передбачає:
- 1) узагальнення термінології
 - 2) розрізнення термінології
 - 3) аргументацію термінології
 - 4) диференціацію термінології
 - 5) націоналізаці. Термінології

12. Як називається дипломатичне відомство Німеччини?
- 1) Auswärtiges Amt, AA
 - 2) Bundesministerium des Innern und für Heimat (BMI)
 - 3) Bundesministerium der Verteidigung (BMVg)
 - 4) Bundesministerium für Gesundheit (BMG)
 - 5) Bundesministerium für Bildung und Forschung (BMBF)
13. Яке з цих німецькомовних слів не вказує на наказовий тон у дипломатичному спілкуванні?
- 1) man soll
 - 2) man muss
 - 3) niemals
 - 4) unter keinen Umständen
 - 5) Kompromiss
14. Яке з цих німецькомовних слів доречне для намагання налагодити міждержавні стосунки?
- 1) Du solltest
 - 2) Sofort
 - 3) Vereinbarung
 - 4) Erfordernis
 - 5) Ultimatum
15. Дипломатичний термін *der Angriff* використовується паралельно в:
- 1) сфері економіки
 - 2) сфері права
 - 3) сфері релігії
 - 4) сфері техніки
 - 5) сфері філософії
16. До якої сфери суспільної активності належить німецькомовний термін *wirtschaftliche Entwicklung*, який постійно використовується в дипломатичних документах:
- 1) юридичної сфери
 - 2) медичної сфери
 - 3) економічної сфери
 - 4) технологічної сфери
 - 5) військової сфери

17. Німецькомовний термін *Moralvorstellungen*, який використовується в дипломатичних документах має:
- 1) релігійне значення
 - 2) філософське значення
 - 3) культурологічне значення
 - 4) військове значення
 - 5) правове значення
18. Який з цих німецьких термінів не означає посягання однієї держави на територію іншої?
- 1) die Annexion
 - 2) Intervention
 - 3) Besetzung
 - 4) Beitritt
 - 5) Union
19. Німецькомовний термін, який в дипломатичному лексиконі означає *підбурювач, інтриган*:
- 1) Ingenieur
 - 2) Meister
 - 3) Techniker
 - 4) Baumeister
 - 5) Amateur
20. Який з цих німецькомовних термінів є спеціальним дипломатичним поняттям?
- 1) Botschaftsattache
 - 2) Marketing
 - 3) Verwaltung
 - 4) Technologie
 - 5) Antwort
21. Яка аббревіатура Міністерства Закордонних Справ Федерального Уряду Німеччини?
- 1) AA
 - 2) BA
 - 3) CA
 - 4) AB
 - 5) BbA

22. Німецькомовний термін, який перекладається як ведення зовнішньої політики:

- 1) Außenpolitik
- 2) Weltpolitik
- 3) Innenpolitik
- 4) Internationale Politik
- 5) Globale Politik

23. Німецькомовний термін, який перекладається як внутрішня політика:

- 1) Außenpolitik
- 2) Weltpolitik
- 3) Innenpolitik
- 4) Internationale Politik
- 5) Globale Politik

24. Німецькомовний термін, який перекладається як міжнародна політика:

- 1) Außenpolitik
- 2) Weltpolitik
- 3) Innenpolitik
- 4) Internationale Politik
- 5) Globale Politik

25. Німецькомовний термін, який перекладається як світова політика:

- 1) Außenpolitik
- 2) Weltpolitik
- 3) Innenpolitik
- 4) Internationale Politik
- 5) Globale Politik

26. Німецькомовний термін, який перекладається як глобальна політика:

- 1) Außenpolitik
- 2) Weltpolitik
- 3) Innenpolitik
- 4) Internationale Politik
- 5) Globale Politik

27. Німецькомовний термін, який перекладається як агресивна політика:
- 1) Außenpolitik
 - 2) Weltpolitik
 - 3) Innenpolitik
 - 4) Aggressive Politik
 - 5) Globale Politik
28. Німецькомовний термін, який перекладається як консервативна політика:
- 1) Außenpolitik
 - 2) Weltpolitik
 - 3) Innenpolitik
 - 4) Aggressive Politik
 - 5) Konservative Politik
29. Німецькомовний термін, який перекладається як дружня (мирна) політика:
- 1) Außenpolitik
 - 2) Friedenspolitik
 - 3) Innenpolitik
 - 4) Aggressive Politik
 - 5) Konservative Politik
30. Німецькомовний термін, який перекладається як обережна (виважена) політика:
- 1) Vorsichtiger Politike
 - 2) Friedenspolitik
 - 3) Innenpolitik
 - 4) Aggressive Politik
 - 5) Konservative Politik

Тема 3. Типи дипломатичних документів у розрізі офіційно-ділової німецької мови

Дипломатичні документи є фундаментальними складниками, які забезпечують реалізацію стратегічних та поточних завдань зовнішньої політики держави. Переважна більшість документів, які носять дипломатичний характер, має внутрішньовідомче спрямування. Тобто, це робота працівників Міністерства закордонних справ. Інша частина дипломатичної документації спрямована на взаємовідносини з іноземними державами та міжнародними організаціями. Через такі документи держава висловлює свою позицію стосовно певних питань на двосторонньому рівні держав або в колі міжнародної спільноти.

Як правило, дипломатичні документи, які стосуються важливих аспектів міжнародної політики широко представлені в засобах масової інформації та інформаційних порталах дипломатичних відомств. При цьому, значна кількість дипломатичних документів носять організаційний характер та не оприлюднюються широкому загалу, становлячи актуальність виключно для дипломатичного персоналу.

Класифікація дипломатичних документів передбачає їх розрізнення за спрямованістю.

Договори та міжнародні угоди

Договір	Vertrag
Конвенція	Konvention
Угода	Vereinbarung
Декларація	Erklärung
Протокол	Protokoll

Акти міжнародних організацій

Статут ООН	UN-Charta
Резолюція ОБСЄ	OSZE-Resolution
Норми Міжнародного Суду	Normen des Internationalen Gerichtshofs
Концепція НАТО	NATO-Konzept
Форум ЄС	EU-Forum

Односторонні юридичні акти

Ратифікація	Ratifizierung
Денонсація	Denunziation
Приєднання до договору	Beitritt zum Abkommen

Звітна документація

Резолюції	Auflösungen
Директиви	Richtlinien
Рекомендації	Empfehlungen
Рішення	Entscheidung
Звіт	Prüfbericht

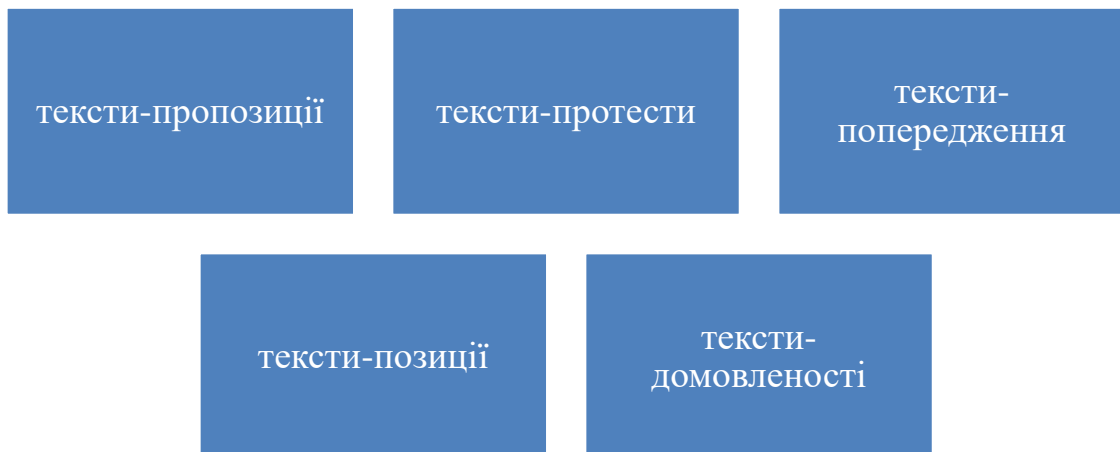
Заключні акти

Комюніке	Kommunique
Заява	Erklärung
Декларація	Erklärung
Меморандум	Memorandum
Заключне слово	Schlußbemerkungen

Дипломатична кореспонденція

Офіційні листи	Offizielle Briefe
Неофіційні листи	Informelle Briefe
Особиста нота	Persönliche Anmerkung
Колективна нота	Sammelnotiz
Вербальна нота	Verbale Notiz
Приватний лист	Privater Brief
Телеграма	Telegramm
Особисте послання	Persönliche Nachricht
Пам'ятні записки	Denkmäler
Грамоти	Diplome
Агремани	Agremani
Консульські патенти	Konsularische Patente
Екзекватура	Exequatur

За змістом розрізняють декілька типів документів дипломатичного характеру:

Усі ці типи текстів об'єднує одна важлива характеристика – інформативність відношення (активного чи пасивного) держави до процесів, явищ та подій до яких причетна інша країна. Це формує фундамент для організації міжнародних переговорів. Варто відзначити умовність подібного поділу, оскільки часто ці особливості переплітаються та перегукуються в документі.

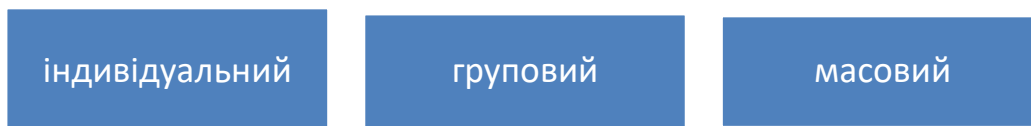
Дипломатичний текст поділяють на 2 основні складники:

- преамбула – причини та чинники, які слугували підґрунтям для дипломатичного документу;
- змістові частини-статті – елементи, в яких викладається суть проблеми і які поділяються на кластери (виділяються цифрами або абзацами).

Адресатів дипломатичного тексту можна класифікувати таким чином:

- індивідуальний (дипломатичне листування – зовнішнє та внутрішньовідомче),
- груповий (окремі держави, світове співтовариство),
- масовий (населення).

Звернення до адресата може бути безпосереднім (лист, телеграма, листівка) або ж опосередкованим (через засоби масової інформації, третіх осіб дипломатичної спільноти).

Розглянемо приклад німецькомовного міжурядового звернення Міністерства Закордонних справ Німеччини до Югославського уряду:

<i>Herr Ministerpräsident!</i>	Пане Прем'єр-міністре!
<i>«Namens und im Auftrag der Deutschen Regierung habe ich die Ehre, Euerer Exzellenz folgendes mitzuteilen»:</i>	«Від імені і за дорученням німецького уряду маю честь повідомити Вашій Ясновельможності про наступне»:

« <i>Namens und im Auftrag der Deutschen Regierung habe ich die Ehre, Euerer Exzellenz folgendes mitzuteilen</i> »:	«З нагоди сьогоднішнього вступу Югославії до Пакту трьох держав німецький уряд підтверджує своє рішення завжди поважати суверенітет і територіальну цілісність Югославії.»
« <i>Genehmigen Sie, Herr Ministerpräsident, die Versicherung meiner ausgezeichneten Hochachtung</i> ».	«Прийміть, Пане Прем'єр-міністре, мої запевнення у вельми високій повазі».
<i>Joachim von Ribbentrop</i>	Йоахім Ріббентроп

Найбільш поширені звертання в німецькій дипломатичній мові, які вказують шанобливе ставлення до адресата

Ihre Exzellenz	Ваша Ясновельможносте
Sehr Geehrter	Шановний (дорогий)

Текст дипломатичного документу, як правило, починається шанобливими словами: *Ich habe die Ehre* (я маю честь) і закінчується компліментом. Компліменти використовуються в залежності від статусу адресата:

Комплімент прем'єр-міністру, голові парламенту, міністру закордонних справ та іншим міністрам, послам	<i>Ich versichere der ausgezeichneten Hochachtung</i>	Я запевняю у надзвичайній повазі
Комплімент заступникам міністра, директорам департаментів, якщо вони не мають рангу посла, посланникам, радникам-посланникам	<i>Ich bitte Sie die Versicherungen in meiner ausgezeichneten Hochachtung aufzunehmen</i>	Прошу Вас прийняти запевнення у моїй надзвичайній повазі
Комплімент тимчасовому повіреному у справах	<i>Ich bitte Sie die Versicherungen in meiner ausgezeichneten Hochachtung aufzunehmen</i>	Прошу Вас прийняти запевнення у моїй вельми високій повазі

Одними з найпоширеніших елементів у дипломатичному тексті є номенклатурні найменування та клішовані терміни. Ці поняття стосуються політики, економіки, права, культури тощо. Номінально вони виступають розгорнутими атрибутивно-іменниковими словосполученнями:

Vertrag über friedliche Nutzung des Weltraumes	Договір про мирне використання космічного простору
Abkommen über den Austausch von Kriegsgefangenen	Угода про обмін військовополоненими
Europäischer Gerichtshof für Menschenrechte	Європейський суд із прав людини

Клішування у фаховому дипломатичному дискурсі знаходимо не лише в назвах, а й, безпосередньо, в тексті. Забезпечується стандартизація за допомогою клішування ключового логічного поняття, яке подається завдяки таким мовним елементам:

1) дієприслівників, які виражають цільову компоненту дипломатичного документа:

- **bestätigend** – підтверджуючи,
- **betonend** – наголошуючи,
- **zustimmend** – схвалюючи,
- **bereitstellung** – забезпечуючи,
- **geführt durch** – керуючись;

2) визначень, що несуть інформативну складову:

- **wichtig** – важливий,
- **hauptsächlich** – основний,
- **entscheidend** – вирішальний,
- **grundlegend** – фундаментальний,
- **bestimmend** – визначальний;

3) словесних дипломатичних утворень:

- **Prinzipien der internationalen Zusammenarbeit** – принципи міжнародної співпраці,
- **gemeinsame Verantwortlichkeit** – спільна відповідальність,
- **territoriale Integrität** – територіальна цілісність,
- **politische Unabhängigkeit** – політична незалежність.

Приклад клішування з використанням дієприслівників – (Deutsch-Tschechische Erklärung über die gegenseitigen Beziehungen und deren künftige Entwicklung – Німецько-Чеська Декларація про двосторонні відносини і їх майбутній розвиток):

<i>eingedenk des Vertrages vom ... über gute Nachbarschaft und freundschaftliche Zusammenarbeit</i>	згадуючи угоду від ... про добросусідство і дружню співпрацю...
<i>... in Würdigung des friedlichen Zusammenlebens...</i>	...визначаючи мирне співіснування...
<i>... im Bewusstsein, dass das im gemeinsamen Interesse liegt...</i>	... усвідомлюючи , що це в спільних інтересах...
<i>... im Bekenntnis zu Vertrauen und Offenheit der beiderseitigen Beziehungen als Voraussetzung für dauerhafte zukunftsgerichtete Versöhnung...</i>	... визначаючи довіру і відкритість двосторонніх відносин як передумову для довготривалого, спрямованого на майбутнє примирення...

Теоретичні питання для самоконтролю:

1. Назвіть типи дипломатичних документів.
2. Наведіть приклади договорів та міжнародних угод німецькою мовою.
3. Наведіть приклади актів міжнародних організацій німецькою мовою.
4. Наведіть приклади односторонніх юридичних міжнародних документів німецькою мовою.
5. Наведіть приклади звітної дипломатичної документації німецькою мовою.
6. Наведіть приклади заключних дипломатичних актів німецькою мовою.
7. Наведіть приклади дипломатичної кореспонденції німецькою мовою.
8. Вкажіть класифікацію дипломатичних документів (текстів) німецькою мовою.
9. Проведіть аналіз преамбули як вступної частини дипломатичного документу.
10. Проведіть аналіз змістових частин дипломатичного документу.
11. Наведіть приклади клішування в німецькомовному дипломатичному документі.
12. Наведіть приклади наявності номенклатури в німецькомовному дипломатичному тексті.

13. Наведіть приклади шанобливого звернення в німецькомовних дипломатичних документах.
14. Назвіть приклади звертання у німецькомовному дипломатичному документі.
15. Проаналізуйте особливості вступної частини німецькомовного дипломатичного документу.

Практичні завдання до теми

Проаналізуйте німецькомовні варіанти текстів дипломатичних документів Організації Об'єднаних Націй.

Завдання:

1. Визначити тип документа
2. Вказати суб'єктів та адресатів документа
3. Зазначити спрямованість документа
4. Охарактеризувати дві основні частини документу (преамбула та зміст)
5. Вказати клішовані форми:
 - а) дієприслівників, які виражають цільову компоненту
 - б) визначень, що несуть інформативну складову
 - в) словесних дипломатичних утворень
6. Визначити номенклатурні терміни в документі
7. Відзначити елементи шанобливості та ввічливості

<p><i>Уривок з документу ООН про принципи та вказівки для міжнародних переговорів</i></p>	
<p>53/101. Grundsätze und Leitlinien für internationale Verhandlungen</p>	
<p><i>«Die Generalversammlung, unter Hinweis auf die Ziele und Grundsätze der Charta der Vereinten Nationen, in Bekräftigung der Bestimmungen der Erklärung über völkerrechtliche Grundsätze für freundschaftliche Beziehungen und Zusammenarbeit zwischen den Staaten im Einklang mit der Charta der Vereinten Nationen sowie der Erklärung von Manila über die</i></p>	

friedliche Beilegung von internationalen Streitigkeiten,
unter Berücksichtigung der Ziele der Völkerrechtsdekade der Vereinten Nationen,
die Auffassung vertretend, daß internationale Verhandlungen ein flexibles und wirksames Mittel sind, um unter anderem Streitigkeiten zwischen Staaten friedlich beizulegen und neue internationale Verhaltensnormen aufzustellen,
eingedenk dessen, daß sich die Staaten bei ihren Verhandlungen von den einschlägigen Grundsätzen und Regeln des Völkerrechts leiten lassen sollen,
sich dessen bewußt, daß es verschiedene in der Charta verankerte und völkerrechtlich anerkannte Mittel zur friedlichen Streitbeilegung gibt, und in diesem Zusammenhang das Recht der freien Wahl dieser Mittel bekräftigend,
eingedenk der wichtigen Rolle, die konstruktive und wirksame Verhandlungen bei der Erreichung der Ziele der Charta spielen können, indem sie zur Gestaltung der internationalen Beziehungen, zur friedlichen Beilegung von Streitigkeiten und zur Aufstellung neuer internationaler Normen für das Verhalten der Staaten beitragen,
feststellend, daß die Festlegung von Grundsätzen und Leitlinien für internationale Verhandlungen mit dazu beitragen könnte, daß das Verhalten der Verhandlungsparteien besser vorherzusehen ist, daß Unsicherheit

vermindert und daß ein Vertrauensklima bei den Verhandlungen gefördert wird, *in der Erkenntnis*, daß die folgenden Grundsätze und Leitlinien einen allgemeinen, nicht erschöpfenden Bezugsrahmen für Verhandlungen liefern könnten,

1. *bekräftigt* die folgenden völkerrechtlichen Grundsätze, die für internationale Verhandlungen von Belang sind:

a) Die souveräne Gleichheit aller Staaten, ungeachtet ihrer Unterschiede wirtschaftlicher, sozialer, politischer oder sonstiger Art;

b) Die Staaten sind nach der Charta der Vereinten Nationen verpflichtet, nicht in Angelegenheiten einzugreifen, die zur inneren Zuständigkeit eines Staates gehören»;

c) «Die Staaten sind verpflichtet, ihre völkerrechtlichen Verpflichtungen nach Treu und Glauben zu erfüllen;

d) Die Staaten sind verpflichtet, in ihren internationalen Beziehungen jede gegen die territoriale Unversehrtheit oder die politische Unabhängigkeit eines Staates gerichtete oder sonst mit den Zielen der Vereinten Nationen unvereinbare Androhung oder Anwendung von Gewalt zu unterlassen;

e) Jedes durch Androhung oder Anwendung von Gewalt unter Verstoß gegen die in der Charta verankerten Grundsätze geschlossene Übereinkommen ist ungültig;

f) Die Staaten sind verpflichtet, ungeachtet der Unterschiede in ihren

politischen, wirtschaftlichen und sozialen Systemen in den verschiedenen Bereichen der internationalen Beziehungen zusammenzuarbeiten, um den Weltfrieden und die internationale Sicherheit zu wahren und die Stabilität und den Fortschritt der Weltwirtschaft, das allgemeine Wohl der Nationen sowie eine internationale Zusammenarbeit zu fördern, die frei ist von jedweder auf diesen Unterschieden basierender Diskriminierung;

g) Die Staaten legen ihre internationalen Streitigkeiten durch friedliche Mittel so bei, daß der Weltfrieden, die internationale Sicherheit und die Gerechtigkeit nicht gefährdet werden;

2. *bekräftigt*, wie wichtig es ist, daß die Verhandlungen im Einklang mit dem Völkerrecht auf eine mit der Erreichung des erklärten Verhandlungsziels vereinbare und diese begünstigende Art und Weise und entsprechend den folgenden Leitlinien geführt werden:

a) Die Verhandlungen sind in redlicher Absicht zu führen;

b) Die Staaten sollen gebührend berücksichtigen, wie wichtig es ist, diejenigen Staaten, deren vitale Interessen von den betreffenden Fragen unmittelbar berührt sind, auf angemessene Weise an den internationalen Verhandlungen zu beteiligen;

c) Der Zweck und das Ziel aller Verhandlungen müssen voll mit den völkerrechtlichen Grundsätzen und Normen, einschließlich der

<p>Bestimmungen der Charta, vereinbar sein;</p> <p>d) Die Staaten sollen sich an den vereinbarten Rahmenplan für die Führung der Verhandlungen halten;</p> <p>e) Die Staaten sollen sich um die Aufrechterhaltung eines konstruktiven Verhandlungsklimas bemühen und jedwedes Verhalten unterlassen, das die Verhandlungen und ihren Fortgang untergraben könnte;</p> <p>f) Die Staaten sollen die Fortführung beziehungsweise den Abschluß der Verhandlungen erleichtern, indem sie sich die ganze Zeit hindurch auf die Hauptziele der Verhandlungen konzentrieren;</p> <p>g) Falls die Verhandlungen ins Stocken geraten, sollen sich die Staaten nach besten Kräften darum bemühen, weiter nach einer gegenseitig annehmbaren, gerechten Lösung zu suchen».</p>	
---	--

Завдання:

1. Визначити тип документа
2. Вказати суб'єктів та адресатів документа
3. Зазначити спрямованість документа
4. Охарактеризувати дві основні частини документу (преамбула та зміст)
5. Вказати клішовані форми:
 - а) дієприслівників, які виражають цільову компоненту
 - б) визначень, що несуть інформативну складову
 - в) словесних дипломатичних утворень
6. Визначити номенклатурні терміни в документі
7. Відзначити елементи шанобливості та ввічливості

Уривок з Декларації тисячоліття ООН

UN-Millenniumserklärung

RESOLUTION

«Verabschiedet auf der 8. Plenarsitzung am 8. September 2000, ohne Abstimmung, auf der Grundlage des Resolutionsentwurfs A/55/L.2, überwiesen durch die Generalversammlung auf ihrer vierundfünfzigsten Tagung.

55/2. Millenniums-Erklärung der Vereinten Nationen

Die Generalversammlung,
verabschiedet die nachstehende Erklärung:

Millenniums-Erklärung der Vereinten Nationen

I. Werte und Grundsätze

1. Wir, die Staats- und Regierungschefs, sind am Anbruch eines neuen Jahrtausends vom 6. bis 8. September 2000 am Amtssitz der Vereinten Nationen in New York zusammengekommen, um unseren Glauben an die Vereinten Nationen und ihre Charta als unverzichtbare Grundlagen einer friedlicheren, in größerem Wohlstand lebenden, gerechteren Welt zu bekräftigen.

2. Wir erkennen an, dass wir neben unseren eigenen Verantwortlichkeiten gegenüber unserer jeweiligen Gesellschaft gemeinschaftlich dafür verantwortlich sind, weltweit die Grundsätze der Menschenwürde, der Gleichberechtigung und der Billigkeit zu wahren. Als Führer haben wir daher eine Pflicht gegenüber allen Bürgern der Welt zu erfüllen, namentlich den schwächsten unter ihnen und insbesondere den Kindern der Welt, denen die Zukunft gehört.

3. Wir bekräftigen unsere Verpflichtung auf die Ziele und Grundsätze der Charta der Vereinten Nationen, die sich als zeitlos und universal bewiesen haben. Sie haben mit der wachsenden Verflechtung von Nationen und Völkern und ihrer zunehmenden Interdependenz sogar noch an Belang und an Bedeutung als Quelle der Inspiration gewonnen.

4. Wir sind entschlossen, im Einklang mit den Zielen und Grundsätzen der Charta in der ganzen Welt gerechten und dauerhaften Frieden herbeizuführen. Wir bekennen uns erneut dazu, alle Anstrengungen zu unterstützen, die auf die Wahrung der souveränen Gleichheit aller Staaten, die Achtung ihrer territorialen Unversehrtheit und politischen Unabhängigkeit, die Beilegung von Streitigkeiten mit friedlichen Mitteln und in Übereinstimmung mit den Grundsätzen der Gerechtigkeit und des Völkerrechts, das Selbstbestimmungsrecht der Völker, die sich weiterhin unter kolonialer Herrschaft und ausländischer Besetzung befinden, die Nichteinmischung in die inneren Angelegenheiten der Staaten, die Achtung der Menschenrechte und Grundfreiheiten, die Gleichberechtigung aller ohne Unterschied nach Rasse, Geschlecht, Sprache oder Religion und die internationale Zusammenarbeit bei der Lösung internationaler Probleme wirtschaftlicher, sozialer, kultureller oder humanitärer Art gerichtet sind.

5. Wir sind überzeugt, dass die zentrale Herausforderung, vor der wir heute stehen, darin besteht, sicherzustellen, dass die Globalisierung zu einer positiven Kraft für alle Menschen der Welt wird. Denn wengleich die Globalisierung uns große Chancen

eröffnet, so sind doch die mit ihr einhergehenden Vorteile ebenso wie auch ihre Kosten gegenwärtig sehr ungleich verteilt. Wir erkennen an, dass die Entwicklungs- und Übergangsländer besondere Schwierigkeiten überwinden müssen, um dieser zentralen Herausforderung zu begegnen. Die Globalisierung kann also nur dann alle voll mit einschließen und ausgewogen sein, wenn breit angelegte, dauerhafte Anstrengungen unternommen werden, auf der Grundlage der ganzen Vielfalt unserer einen Menschheit eine gemeinsame Zukunft zu schaffen. Diese Anstrengungen müssen auf weltweiter Ebene verfolgte Politiken und Maßnahmen umfassen, die den Bedürfnissen der Entwicklungs- und Übergangsländer entsprechen und mit ihrer effektiven Mitwirkung formuliert und umgesetzt werden.

6. Wir sind der Auffassung, dass die internationalen Beziehungen im 21. Jahrhundert unbedingt von bestimmten Grundwerten geprägt sein müssen:

- Freiheit. Männer und Frauen haben das Recht, in Würde und Freiheit – von Hunger und der Furcht vor Gewalt, Unterdrückung oder Ungerechtigkeit – ihr Leben zu leben und ihre Kinder zu erziehen. Diese Rechte werden am besten durch eine demokratische und partizipatorische Staatsführung auf der Grundlage des Willens des Volkes gewährleistet.

- Gleichheit. Keinem Menschen und keiner Nation darf die Chance vorenthalten werden, aus der Entwicklung Nutzen zu ziehen. Die Gleichberechtigung und Chancengleichheit von Männern und Frauen muss gewährleistet sein.

- Solidarität. Die globalen Probleme müssen so bewältigt werden, dass die damit verbundenen Kosten und Belastungen im Einklang mit den grundlegenden Prinzipien der Billigkeit und sozialen Gerechtigkeit aufgeteilt werden. Diejenigen, die leiden oder denen die geringsten Vorteile entstehen, haben ein Anrecht darauf, Hilfe von den größten Nutznießern zu erhalten.

- Toleranz. Die Menschen müssen einander in der gesamten Vielfalt ihrer Glaubensüberzeugungen, Kulturen und Sprachen achten. Unterschiede innerhalb einer Gesellschaft sowie zwischen verschiedenen Gesellschaften sollten weder gefürchtet noch unterdrückt, sondern vielmehr als kostbares Gut der Menschheit geschätzt werden. Eine Kultur des Friedens und des Dialogs zwischen allen Kulturen sollte aktiv gefördert werden.

- Achtung vor der Natur. Bei der Bewirtschaftung aller lebenden Arten und natürlichen Ressourcen muss im Einklang mit den Grundsätzen der nachhaltigen Entwicklung Umsicht bewiesen werden. Nur so können wir die unermesslichen Reichtümer, mit denen die Natur uns beschenkt, erhalten und an unsere Nachkommen weitergeben. Die heutigen nicht zukunftsfähigen Produktions- und Konsumstrukturen müssen im Interesse unseres künftigen Wohls und des Wohls unserer Nachfahren geändert werden.

- Gemeinsam getragene Verantwortung. Die Verantwortung für die Gestaltung der weltweiten wirtschaftlichen und sozialen Entwicklung und die Bewältigung von Bedrohungen des Weltfriedens und der internationalen Sicherheit muss von allen

Nationen der Welt gemeinsam getragen und auf multilateraler Ebene wahrgenommen werden. Als universellste und repräsentativste Organisation der Welt müssen die Vereinten Nationen die zentrale Rolle dabei spielen. ...»	
--	--

Завдання:

1. Визначити тип документа
2. Вказати суб'єктів та адресатів документа
3. Зазначити спрямованість документа
4. Охарактеризувати дві основні частини документу (преамбула та зміст)
5. Вказати клішовані форми:
 - а) дієприслівників, які виражають цільову компоненту
 - б) визначень, що несуть інформативну складову
 - в) словесних дипломатичних утворень
6. Визначити номенклатурні терміни в документі
7. Відзначити елементи шанобливості та ввічливості

**Уривок з Декларації ООН
про клонування людини**

Erklärung der Vereinten Nationen über das Klonen von Menschen

«Die Generalversammlung,
unter Hinweis auf ihre Resolution 53/152
vom 9. Dezember 1998, mit der sie sich die
Allgemeine Erklärung über das menschliche
Genom und Menschenrechte zu eigen
machte, billigt die in der Anlage zu dieser
Resolution enthaltene Erklärung der
Vereinten Nationen über das Klonen von
Menschen.

Anlage

Erklärung der Vereinten Nationen über das
Klonen von
Menschen

Die Generalversammlung,
geleitet von den Zielen und Grundsätzen der
Charta der Vereinten Nationen,
unter Hinweis auf die von der
Generalkonferenz der Organisation
der Vereinten Nationen für Bildung,
Wissenschaft und Kultur am 11. November
1997 verabschiedete Allgemeine
Erklärung über das menschliche Genom und
Menschenrechte, insbesondere auf deren
Artikel 11, in dem es heißt, dass Praktiken,
die der Menschenwürde widersprechen, wie
reproduktives Klonen von Menschen, nicht
erlaubt sind, *sowie unter Hinweis* auf ihre
Resolution 53/152 vom

9. Dezember 1998, mit der sie sich die
Allgemeine Erklärung über das menschliche
Genom und Menschenrechte zu eigen
machte, *im Bewusstsein* der ethischen
Fragen, die bestimmte Anwendungen der
sich rasch entwickelnden Biowissenschaften
im Hinblick auf die Menschenwürde, die

Menschenrechte und die Grundfreiheiten des Einzelnen aufwerfen können,
bekräftigend, dass es das Ziel der Anwendung der Biowissenschaften sein soll, Leiden zu mildern und die Gesundheit des Einzelnen und der gesamten Menschheit zu verbessern,
betonend, dass der wissenschaftliche und technische Fortschritt auf dem Gebiet der Biowissenschaften auf eine Art und Weise gefördert werden soll, die die Achtung der Menschenrechte gewährleistet und allen nutzt,
eingedenk der ernstesten medizinischen, physischen, psychologischen und sozialen Gefahren, die das Klonen von Menschen für die Betroffenen nach sich ziehen kann, sowie sich dessen bewusst, dass die Ausbeutung der Frau verhindert werden muss,
überzeugt davon, dass die Gefahren, die das Klonen von Menschen für die Menschenwürde bedeuten kann, dringend verhindert werden müssen,
erklärt feierlich Folgendes:

- a) Die Mitgliedstaaten sind aufgefordert, alle Maßnahmen zu treffen, die notwendig sind, um menschliches Leben bei der Anwendung der Biowissenschaften ausreichend zu schützen;
- b) die Mitgliedstaaten sind aufgefordert, alle Formen des Klonens von Menschen zu verbieten, insoweit sie mit der Menschenwürde und dem Schutz menschlichen Lebens unvereinbar sind;
- c) die Mitgliedstaaten sind ferner aufgefordert, die erforderlichen Maßnahmen zu treffen, um die Anwendung gentechnischer Verfahren zu verbieten, die möglicherweise der Menschenwürde widersprechen;

<p><i>d)</i> die Mitgliedstaaten sind aufgefordert, Maßnahmen zu ergreifen, um zu verhindern, dass Frauen bei der Anwendung der Biowissenschaften ausgebeutet werden;</p> <p><i>e)</i> die Mitgliedstaaten sind außerdem aufgefordert, unverzüglich innerstaatliche Rechtsvorschriften zur Umsetzung der Buchstaben <i>a)</i> bis <i>d)</i> zu erlassen und anzuwenden;</p> <p><i>f)</i> die Mitgliedstaaten sind ferner aufgefordert, bei der Bereitstellung von Finanzmitteln für die medizinische Forschung, einschließlich der Biowissenschaften, die dringenden weltweiten Probleme wie HIV/Aids, Tuberkulose und Malaria zu berücksichtigen, von denen insbesondere die Entwicklungsländer betroffen sind».</p>	
---	--

Тема 4. Терміносистема в німецькій фаховій мові дипломатії

Словотворча характеристика дипломатичної лексики близька, а, подекуди, аналогічна до загальнозживаної лексики. Терміносистема складається з:

термінів-слів

термінів-
словосполучень

термінів-символів

За структурою терміносистема класифікується на:

прості слова

похідні слова

складні слова

словосполучення

Прості терміни в фаховій дипломатичній мові становлять близько 25 % від усієї термінології цього типу.

Прості непохідні терміни:

der Akt	Акт
der Pakt	Пакт
die Armee	Армія
der Block	Блок
der Pirat	Пірат
das Protokoll	Протокол

Прості похідні терміни утворюються шляхом приєднання суфіксів та префіксів:

der Vorsitz	Головування
die Verlängerung	Пролонгація
die Unterzeichner	сторони-підписанти

Складні терміни вказують на одне поняття і є цілісно оформленими:

das Militärgericht	військовий трибунал
die Verwaltungsvereinbarung	адміністративна угода
die Zollkontrolle	митний контроль
die Außenministerkonferenz	конференція міністрів закордонних справ

У фаховій дипломатичній мові поряд з простими термінами застосовуються і терміни-словосполучення, яких налічується у німецькомовній дипломатичній термінології близько третини. Аналогами термінів-словосполучень є: складені терміни, термінологічні конструкції та термінологічні комплекси. В цілому, в дипломатичному вимірі всі терміни фактично не можуть існувати самостійно і формують термінологічні комплекси.

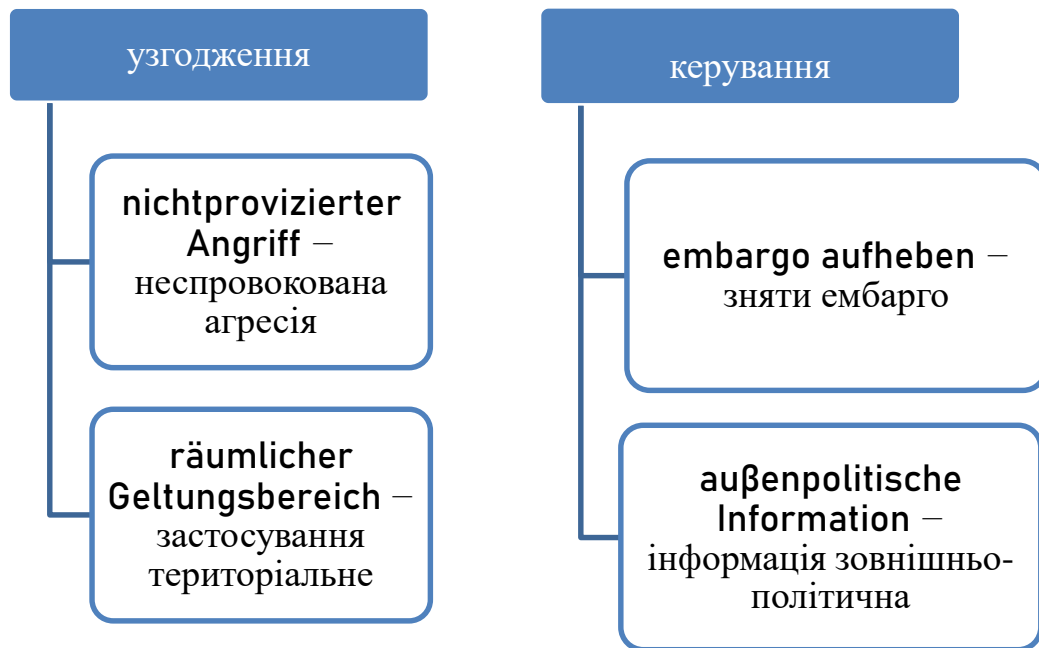
Терміни-словосполучення у фаховій німецькій мові дипломатії:

gemeinsames Kommuniqué – gemeinsame Verlautbarung	спільне комюніке
friedlicher Verkehr – friedliche Beziehungen	дружні відносини
Aushändigung der Pässe – Zustellung der Pässe	видача паспортів
polizeiliche Begleitmannschaft – polizeiliche Bedeckung	поліцейський конвой

Термін-словосполучення має подвійне смислове навантаження, володіючи як властивостями словосполучення так і слова. У фаховій дипломатичній мові з простого слова-терміну походять декілька термінів-словосполучень. В якості прикладу наведемо слово-термін, який означає недоторканість в загальному розумінні цього слова. Від нього походять подібні терміни-словосполучення, які вже диференціюють та уточнюють значення особистої, колективної чи фахової недоторканості.

die Immunität – імунітет, недоторканість	
persönliche Immunität	особиста недоторканість
steuerliche Immunität	податковий імунітет
zivilrechtliche Immunität	імунітет від громадянської юрисдикції
Strafrechtliche	імунітет від карної юрисдикції

Терміни-словосполучення моделюють наступні цільові компоненти:

Класифікація термінів-словосполучень формується згідно з моделлю їхнього утворення. Найпоширеніший формат: прикметник + іменник, наприклад:

- **diplomatische Immunität** – *дипломатичний імунітет*;
- **kollektive Sicherheit** – *колективна безпека*;
- **persönlicher Berater** – *особистий радник*;
- **eidelsstattliche Erklärung** – *письмове свідчення під присягою*;
- **öffentliche Audienz** – *відкрита аудієнція*;
- **päpstlicher Delegant** – *посланець Папи Римського*;
- **offizielles Gefolge** – *офіційний супровід*;
- **feierlicher Staatsakt** – *святкове державне дійство*.

У цих термінах-словосполученнях, як правило, виражається ключове слово, в той час, як інше слово виступає в якості допоміжного.

Менш чисельним є формат термінів-словосполучень, які будуються за схемою: іменник у називному відмінку + іменник в родовому відмінку. Наприклад:

- **Lokalisierung eines Konfliktes** – *локалізація конфлікту*;
- **Prüfung der Vollmachten** – *перевірка повноважень*;
- **Eintreffen des Diplomaten** – *прибуття дипломата*;
- **Eröffnung einer Sitzung** – *відкриття засідання*;
- **Abberufung eines Konsuls** – *відкликання консула*;
- **Ankündigungen des Sekretariats** – *повідомлення секретаріату*;
- **Erwiderung eines Besuches** – *скасування візиту*.

У таких термінах-словосполученнях ключове поняття узгоджується відношенням до залежного слова.

Ще одним кластером термінів-словосполучень є формат: іменник + прийменник + іменник, наприклад:

- **Abbruch von Verhandlungen** – *переривання переговорів;*
- **Ernennung von Stellvertretern** – *призначення представників;*
- **Aufnahme in die Tagesordnung** – *прийняття до порядку денного;*
- **Abstimmung durch Handzeichen** – *голосування рукою;*
- **Gespräche auf der Botschafterebene** – *бесіда на посольському рівні;*
- **Anlehnung an einen Block** – *приєднання до блоку;*
- **Vorstellung bei Hofe** – *представлення при дворі;*
- **Blockade in Friedenszeiten** – *блокада у мирний час;*
- **Verweisung aus dem Saal** – *видалення з зали.*

Своє відображення в фаховій дипломатичній термінології знайшли терміни-словосполучення вормату: дієслово + іменник, наприклад:

- **die Pässe verlangen** – *вимагати паспорти;*
- **eine Pressekonferenz abhalten** – *проводити прес-конференцію;*
- **ein Ultimatum zurückweisen** – *відхилити ультиматум;*
- **den Luftraum verletzen** – *порушити повітряний простір;*
- **eine Warnung richten** – *надіслати попередження;*
- **Beziehungen unterhalten** – *підтримувати стосунки.*

Приклади трьохкомпонентних термінів-словосполучень з прийменником:

- **Salut auf hoher See** – *салют у відкритому морі;*
- **Konferenz am runden Tisch** – *конференція за круглим столом;*
- **die Internationale Organisation für Gesundheit** – *Міжнародна Організація Здоров'я;*
- **Recht auf Ergreifung des Wortes** – *право брати слово;*
- **Abstimmung durch Aufstehen und Sitzenbleiben** – *голосування шляхом підведення з місця та залишення на місці;*
- **Einwerfen der Stimmzettel in die Wahlurne** – *опускання бюлетеня в урну.*

Приклади безприйменникових трьохкомпонентних термінів-словосполучень:

- **Doyen des diplomatischen Korps** – *дуаєн дипломатичного корпусу;*
- **Fragen der protokolarischen Rangordnung** – *питання послідовності за протоколом;*

- **System kollektiver Sicherheit** – *система колективної безпеки*;
- **Grab des Unbekannten Soldaten** – *могила невідомого солдата*;
- **System vertraglicher Abmachungen** – *система договірних угод*.

Ще одним форматом термінів-словосполучень є: іменник + іменник + дієслово, наприклад:

- **die Vollmachten eines Delegierten prüfen** – *перевірити повноваження делегата*;
- **die Gültigkeit der Ernennung anfechten** – *оскаржити дійсність призначення на посаду*;
- **einer Regierung ein Ultimatum überreichen** – *передати уряду ультиматум*;
- **die Aufnahme in eine Organisation beantragen** – *подати заяву на прийняття до організації*.

Також відзначають формат: іменник + іменник + прийменник + дієслово, наприклад:

- **einen Bericht in Umlauf geben** – *розповсюдити повідомлення*;
- **die Unterlagen für eine Sitzung zusammenfassen** – *підбити підсумки даних для засідання*;
- **auf einer schwarzen Liste stehen** – *бути в чорному списку*.

Дипломатичні терміни-словосполучення, які складаються з 4 і більше слів є явищем відносно рідкісним, наприклад:

- **Antrag auf Aufnahme einer Frage in die Tagesordnung** – *пропозиція щодо внесення питання у порядок денний*;
- **der Vertrag über Freundschaft und gegenseitige Hilfe** – *договір про дружбу і взаємодопомогу*;
- **außerordentlicher Gesandter und bevollmächtigter Minister** – *надзвичайний посол і повноважний міністр*;
- **Zeit und Ort der nächsten Sitzung festlegen** – *визначити час і місце наступного засідання*;
- **den internationalen Frieden und die internationale Sicherheit aufrechterhalten** – *підтримувати міжнародний мир та міжнародну безпеку*.

Терміни-словосполучення розрізняють за розміщенням ключових і залежних слів:

1) регресивні – характерне розміщенням залежних слів справа наліво:

*internationale
Spannung*
(міжнародна
напруга)

*diplomatische
Laufbahn*
(дипломатична
кар'єра)

*abgegebene
Stimmen* (здані
голоси)

2) прогресивні – з розміщенням слів зліва направо:

*Personal einer
diplomatischen
Vertretung* (персонал
дипломатичного
представництва)

*Schutz der
Staatsangehörigen im
Ausland* (захист
громадян за
кордоном)

3) змішані – поєднанням залежності слів:

*einen begeisterten
Empfang bereiten*
(підготувати
урочистий
прийом)

*das gute Einvernehmen
zwischen den Völkern*
(взаєморозуміння між
народами)

Теоретичні питання для самоконтролю:

1. Вкажіть складники терміносистеми фахової мови дипломатії
2. Охарактеризуйте структуру термінологічної системи дипломатичної мови
3. Наведіть приклади простих дипломатичних слів-термінів в німецькій мові.
4. Наведіть приклади похідних дипломатичних слів-термінів в німецькій мові.
5. Наведіть приклади складних дипломатичних слів-термінів в німецькій мові.
6. Наведіть приклади дипломатичних термінів-словосполучень в німецькій мові.
7. Визначте цільові компоненти дипломатичних термінів-словосполучень в німецькій мові.
8. Який найпоширеніший формат дипломатичних термінів-словосполучень в німецькій мові?
9. Наведіть приклади найпоширенішого формату дипломатичних термінів-словосполучень в німецькій мові.
10. Як розрізняють терміни-словосполучення за розміщенням ключових і залежних слів в німецькій мові?
11. Наведіть приклад дипломатичних термінів-словосполучень в німецькій мові, які будуються за схемою: іменник у називному відмінку + іменник в родовому відмінку
12. Наведіть приклад дипломатичних термінів-словосполучень в німецькій мові, які будуються за схемою: іменник + прийменник + іменник
13. Наведіть приклад дипломатичних термінів-словосполучень в німецькій мові, які будуються за схемою: іменник + дієслово
14. Наведіть приклад дипломатичних термінів-словосполучень в німецькій мові, які будуються за схемою: іменник + іменник + прийменник + дієслово
15. Наведіть приклад дипломатичних безприйменникових термінів-словосполучень в німецькій мові.

Практичні завдання.

Тестові завдання:

1. До структури термінологічної системи фахової дипломатичної мови не входять:
 - 1) прості слова-терміни
 - 2) похідні слова-терміни
 - 3) терміни-афоризми
 - 4) складні слова-терміни
 - 5) терміни-словосполучення

2. Слово *der Akt* в структурі терміносистеми дипломатичної мови належать до:
 - 1) простих слів-термінів
 - 2) словосполучень-термінів
 - 3) термінів-символів
 - 4) термінів-алгоритмів
 - 5) термінів-афоризмів

3. Слово *die Verlängerung* в структурі терміносистеми дипломатичної мови належать до:
 - 1) простих слів-термінів
 - 2) похідних слів-термінів
 - 3) термінів словосполучень
 - 4) термінів-систем
 - 5) складних слів-термінів

4. Дипломатичні терміни, які утворені з одного слова за допомогою префіксів та суфіксів належать до:
 - 1) простих слів-термінів
 - 2) термінів словосполучень
 - 3) похідних слів-термінів
 - 4) термінів-систем
 - 5) складних слів-термінів

5. Слово *die Verwaltungsvereinbarung* в структурі терміносистеми дипломатичної мови належать до:
 - 1) простих слів-термінів
 - 2) словосполучень-термінів

- 3) термінів-символів
 - 4) термінів-алгоритмів
 - 5) складних слів-термінів
6. Найпоширеніший формат термінів-словосполучень у німецькій мові дипломатії:
- 1) іменник + іменник
 - 2) іменник + прикметник
 - 3) іменник + дієслово
 - 4) іменник + прийменник
 - 5) прикметник + прикметник
7. Назвіть формат терміну-словосполучення німецької дипломатичної мови: *persönlicher Berater*:
- 1) іменник + прикметник
 - 2) іменник + іменник
 - 3) іменник + прийменник
 - 4) прикметник + прийменник
 - 5) прикметник + дієслово
8. Визначте цільові компоненти терміну-словосполучення *Embargo aufheben*
- 1) керування
 - 2) узгодження
 - 3) заперечення
 - 4) сприйняття
 - 5) оцінка
9. Назвіть формат терміну-словосполучення: *Prüfung der Vollmachten*
- 1) іменник у називному відмінку + іменник в родовому відмінку
 - 2) іменник у називному відмінку + іменник в називному відмінку
 - 3) іменник у називному відмінку + іменник в знахідному відмінку
 - 4) іменник у називному відмінку + іменник в орудному відмінку
 - 5) іменник у називному відмінку + іменник в давальному відмінку
10. Назвіть формат терміну-словосполучення: *Aufnahme in die Tagesordnung*
- 1) іменник + прийменник + іменник
 - 2) іменник + прийменник + прикметник
 - 3) іменник + прийменник + дієслово
 - 4) прикметник + прийменник + іменник
 - 5) іменник + прийменник + прийменник

11. Назвіть формат дипломатичного терміну-словосполучення: *Gespräche auf der Botschafterebene*

- 1) прикметник + прийменник + іменник
- 2) іменник + прийменник + іменник
- 3) іменник + прийменник + іменник
- 4) іменник + прийменник + прийменник
- 5) іменник + прийменник + дієслово

12. Назвіть формат дипломатичного терміну-словосполучень: *eine Pressekonferenz abhalten*

- 1) іменник + прикметник
- 2) іменник + дієслово
- 3) іменник + прикметник
- 4) іменник + іменник
- 5) дієслово + дієслово

13. Назвіть формат дипломатичного терміну-словосполучення: *den Luftraum verletzen*

- 1) іменник + прикметник
- 2) іменник + дієслово
- 3) іменник + прикметник
- 4) іменник + іменник
- 5) дієслово + дієслово

14. Назвіть формат дипломатичного терміну-словосполучення: *Beziehungen unterhalten*

- 1) іменник + прикметник
- 2) іменник + дієслово
- 3) іменник + прикметник
- 4) іменник + іменник
- 5) дієслово + дієслово

15. Назвіть формат термінів-словосполучень: *Blockade in Friedenszeiten, Verweisung aus dem Saal*

- 1) іменник + прийменник + іменник
- 2) іменник + прийменник + прикметник
- 3) іменник + прийменник + дієслово
- 4) прикметник + прийменник + іменник
- 5) іменник + прийменник + прийменник

16. Назвіть формат терміну-словосполучення: *die Vollmachten eines Delegierten prüfen*

- 1) іменник + іменник + дієслово
- 2) іменник + іменник + іменник
- 3) іменник + іменник + прикметник
- 4) іменник + іменник + прийменник
- 5) іменник + дієслово + дієслово

17. Назвіть формат терміну-словосполучення: *die Gültigkeit der Ernennung anfechten*

- 1) іменник + дієслово + дієслово
- 2) іменник + іменник + іменник
- 3) іменник + іменник + прикметник
- 4) іменник + іменник + прийменник
- 5) іменник + іменник + дієслово

18. Назвіть формат терміну-словосполучення: *einer Regierung ein Ultimatum überreichen*

- 1) іменник + іменник + прикметник
- 2) іменник + іменник + іменник
- 3) іменник + дієслово + дієслово
- 4) іменник + іменник + прийменник
- 5) іменник + іменник + дієслово

19. Назвіть формат терміну-словосполучення: *einer Regierung ein Ultimatum überreichen*

- 1) іменник + іменник + прийменник
- 2) іменник + іменник + іменник
- 3) іменник + дієслово + дієслово
- 4) іменник + іменник + прикметник
- 5) іменник + іменник + дієслово

20. Назвіть формат складного терміну-словосполучення: *auf einer schwarzen Liste stehen*

- 1) іменник + іменник + прийменник + прикметник
- 2) іменник + іменник + іменник + іменник
- 3) іменник + дієслово + дієслово + прикметник
- 4) іменник + іменник + прийменник + дієслово
- 5) іменник + іменник + дієслово + дієслово

21. Назвіть формат складного терміну-словосполучення: *die Unterlagen für eine Sitzung zusammenfassen*

- 1) іменник + іменник + прийменник + дієслово
- 2) іменник + іменник + іменник + дієслово
- 3) іменник + дієслово + дієслово + прикметник
- 4) іменник + іменник + прийменник + прикметник
- 5) іменник + іменник + дієслово + дієслово

22. Назвіть формат складного терміну-словосполучення: *einen Bericht in Umlauf geben*

- 1) іменник + іменник + прийменник + дієслово
- 2) іменник + іменник + прикметник + дієслово
- 3) іменник + дієслово + дієслово + прикметник
- 4) іменник + іменник + прийменник + прикметник
- 5) іменник + іменник + дієслово + прикметник

23. Термін-словосполучення *internationale Spannung* в німецькій дипломатичній мові за розміщенням ключових і похідних слів:

- 1) прогресивним
- 2) регресивним
- 3) змішаним
- 4) лінійним

24. Термін-словосполучення *diplomatische Laufbahn* в німецькій дипломатичній мові за розміщенням ключових і похідних слів:

- 1) прогресивним
- 2) регресивним
- 3) змішаним
- 4) лінійним

25. Термін-словосполучення *abgegebene Stimmen* в німецькій дипломатичній мові за розміщенням ключових і похідних слів:

- 1) прогресивним
- 2) регресивним
- 3) змішаним
- 4) лінійним

26. Термін-словосполучення *Personal einer diplomatischen Vertretung* в німецькій дипломатичній мові за розміщенням ключових і похідних слів:

- 1) прогресивним
- 2) регресивним
- 3) змішаним
- 4) лінійним

27. Термін-словосполучення *Schutz der Staatsangehörigen im Ausland* в німецькій дипломатичній мові за розміщенням ключових і похідних слів:

- 1) прогресивним
- 2) регресивним
- 3) змішаним
- 4) лінійним

28. Термін-словосполучення *einen begeisterten Empfang bereiten*

в німецькій дипломатичній мові за розміщенням ключових і похідних слів:

- 1) прогресивним
- 2) регресивним
- 3) змішаним
- 4) лінійним

29. Термін-словосполучення *Schutz der Staatsangehörigen im Ausland*

в німецькій дипломатичній мові за розміщенням ключових і похідних слів:

- 1) прогресивним
- 2) регресивним
- 3) змішаним
- 4) лінійним

30. Слово *die Armee* в структурі терміносистеми дипломатичної мови належать до:

- 1) простих слів-термінів
- 2) словосполучень-термінів
- 3) термінів-символів
- 4) термінів-алгоритмів
- 5) термінів-афоризмів

31. Слово *das Protokoll* в структурі терміносистеми дипломатичної мови належать до:

- 1) простих слів-термінів
- 2) словосполучень-термінів
- 3) термінів-символів
- 4) термінів-алгоритмів
- 5) термінів-афоризмів

32. Слово *der Vorsitz* в структурі терміносистеми дипломатичної мови належать до:

- 1) простих слів-термінів
- 2) похідних слів-термінів
- 3) термінів словосполучень
- 4) термінів-систем
- 5) складних слів-термінів

33. Слово *das Militärgericht* в структурі терміносистеми дипломатичної мови належать до:

- 1) простих слів-термінів
- 2) словосполучень-термінів
- 3) термінів-символів
- 4) термінів-алгоритмів
- 5) складних слів-термінів

34. Назвіть формат терміну-словосполучення німецької дипломатичної мови: *kollektive Sicherheit*:

- 1) іменник + прикметник
- 2) іменник + іменник
- 3) іменник + прийменник
- 4) прикметник + прийменник
- 5) прикметник + дієслово

35. Назвіть формат терміну-словосполучення: *Lokalisierung eines Konfliktes*

- 1) іменник у називному відмінку + іменник в родовому відмінку
- 2) іменник у називному відмінку + іменник в називному відмінку
- 3) іменник у називному відмінку + іменник в знахідному відмінку
- 4) іменник у називному відмінку + іменник в орудному відмінку
- 5) іменник у називному відмінку + іменник в давальному відмінку

36. Назвіть формат терміну-словосполучення: *Abbruch von Verhandlungen*,
- 1) іменник + прийменник + іменник
 - 2) іменник + прийменник + прикметник
 - 3) іменник + прийменник + дієслово
 - 4) прикметник + прийменник + іменник
 - 5) іменник + прийменник + прийменник
37. Назвіть формат дипломатичного терміну-словосполучення: *Anlehnung an einen Block*
- 1) прикметник + прийменник + іменник
 - 2) іменник + прийменник + іменник
 - 3) іменник + прийменник + іменник
 - 4) іменник + прийменник + прийменник
 - 5) іменник + прийменник + дієслово
38. Назвіть формат дипломатичного терміну-словосполучень: *die Pässe verlangen*
- 1) іменник + прикметник
 - 2) іменник + дієслово
 - 3) іменник + прикметник
 - 4) іменник + іменник
 - 5) дієслово + дієслово
39. Назвіть формат дипломатичного терміну-словосполучення: *eine Warnung richten*
- 1) іменник + прикметник
 - 2) іменник + дієслово
 - 3) іменник + прикметник
 - 4) іменник + іменник
 - 5) дієслово + дієслово
40. Назвіть формат дипломатичного терміну-словосполучення: *ein Ultimatum zurückweisen*
- 1) іменник + прикметник
 - 2) іменник + дієслово
 - 3) іменник + прикметник
 - 4) іменник + іменник
 - 5) дієслово + дієслово

Тема 5. Особливості фахової мови дипломатії в міжнародних відносинах України з німецькомовними країнами

Україна проводить активну зовнішню політику з багатьма країнами. Німецькомовний кластер держав займає одну з ключових позицій у міжнародній активності української дипломатії. Німеччина, Австрія, Швейцарія та інші країни встановили дипломатичні стосунки з Україною практично одразу після проголошення незалежності нашої держави. Протягом трьох десятиліть Україна заключила з країнами німецькомовного кластеру більше сотні міждержавних угод. Не варто забувати про взаємодію між державами в міжнародних інституціях. Крім того, укладаються сотні робочих документів німецькомовної дипломатичної документації, яка впорядковує міждержавні відносини, функціонування посольств і дипломатичних відомств.

Щороку договірна база документів між нашими державами поповнюється новими документами, що сприяє актуалізації дослідження текстів міжнародних документів на предмет фаховості дипломатичної мови. Документи, які підтверджують активну міждержавну взаємодію характеризують політичні, економічні, соціальні, правові та культурні аспекти.

Німецькомовний фаховий дипломатичний дискурс актуалізується в ході чисельних міжнародних переговорів між Президентами, Урядами, Міністерствами Закордонних справ, робочими групами з вирішення конкретних проблем.

Дослідження німецькомовного дипломатичного дискурсу важливе для чіткого розуміння позиції німецькомовних держав щодо подальшої співпраці з Україною. Розуміння особливостей та дипломатичних тонкощів німецької фахової дипломатичної мови дозволяє уникнути проблеми «труднощів перекладу» чи неправильного тлумачення певних положень чи умов переговорного процесу. Відтак, вивчення специфіки дипломатичної німецької мови стане в нагоді вітчизняним дипломатам та здобувачам дипломатичного фаху.

Теоретичні питання для самоконтролю:

- 1) З якими країнами України проводить переговорний процес, залучаючи німецьку мову?
- 2) Чи представлена німецька мова в якості робочої в міжнародних інституціях?
- 3) Назвіть найбільш поширені угоди між Україною на державами німецькомовного середовища.

- 4) Охарактеризуйте договірну базу між Україною і німецькомовними країнами в сфері економіки.
- 5) Охарактеризуйте договірну базу між Україною і німецькомовними країнами в сфері політичного життя.
- 6) Охарактеризуйте договірну базу між Україною і німецькомовними країнами в правовій сфері.
- 7) Охарактеризуйте договірну базу між Україною і німецькомовними країнами в сфері соціальних відносин.
- 8) Охарактеризуйте договірну базу між Україною і німецькомовними країнами в сфері культури.
- 9) Які особливості тексту зустрічаються в німецькомовних дипломатичних договорах, стороною в яких є Україна?
- 10) Наведіть приклади клішування в німецькомовних дипломатичних договорах, стороною в яких є Україна.

Практичні завдання до теми.

Перекладіть та проаналізуйте договірну базу міжнародних угод між Україною та Німеччиною:

- 1) У яких сферах суспільної діяльності між двома державами укладені договори про співпрацю?
- 2) Які основні форми співробітництва актуальні для міждержавних українсько-німецьких відносин?

Угода про судноплавство на внутрішніх водних шляхах від 14.07.1992	
Угода про культурне співробітництво від 15.02.1993	
Угода про необмежену свободу пересування від 15.02.1993	
Спільна декларація про основи відносин між Україною та ФРН від 09.06.1993	
Угода про співробітництво у галузі охорони навколишнього середовища від 10.06.1993	
Договір про розвиток широко-масштабного співробітництва у сфері	

економіки, промисловості, науки і техніки від 10.06.1993	
Угода про морське судноплавство від 10.06.1993	
Угода про міжнародне автомобільне сполучення від 10.06.1993	
Угода з питань, що становлять взаємний інтерес у зв'язку з ядерно-технічною безпекою і радіаційним захистом від 10.06.1993	
Угода про направлення німецьких викладачів у навчальні заклади України 10.06.1993	
Угода про повітряне сполучення від 10.06.1993	
Угода про співробітництво в сфері молодіжної політики від 27.08.1993	
Договір між Україною та ФРН про розвиток широкомасштабного співробітництва у сфері економіки, промисловості, науки і техніки від 05.11.1993	
Угода про співробітництво у розв'язанні проблем ліквідації ядерних озброєнь від 24.03.1994	
Угода між Урядом України і Урядом ФРН про сприяння здійсненню та взаємний захист інвестицій від 29.06.1996	
Угода про догляд за могилами загиблих воїнів в Україні та ФРН від 29.05.1996	
Рамкова Угода про консультування і технічне співробітництво від 29.05.1996	
Угода між Україною і ФРН про уникнення подвійного оподаткування	

стосовно податків на доходи і майно від 04.10.1996	
Угода про взаємний захист таємної інформації від 29.05.1998	
Угода між Міністерством аграрної політики України та Федеральним міністерством з питань захисту прав споживачів, продовольства та сільського господарства ФРН від 19.01.2001	
Міжурядова угода про фінансове співробітництво від 20.02.2004	
Угода про співробітництво у галузі ветеринарії від 20.02.2004	
Угода про співробітництво у боротьбі з організованою злочинністю, тероризмом та іншими тяжкими злочинами від 30.08.2010	
Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Федеративної Республіки Німеччина про фінансове співробітництво від 30.12.2011	
Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Федеративної Республіки Німеччина про фінансове співробітництво (асигнування 2006 і 2007 року) від 30.12.2011, проект "Підвищення ефективності передачі електроенергії (модернізація підстанцій)"(ратифіковано ЗУ № 5298-VI від 02.10.2012)	
Спільна заява про продовження співробітництва щодо перепідготовки кадрів для сфери підприємництва України між Урядом України та Урядом Федеративної Республіки	

<p>Німеччина від 23.05.2013 (термін дії продовжено до 2019 р.)</p>	
<p>Меморандум між Урядом України та Урядом Федеративної Республіки Німеччина про впровадження проекту «Енергоефективність у громадах» від 06.02.2014</p>	
<p>Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Федеративної Республіки Німеччина про фінансове співробітництво (асигнування 2010 і 2011 року, Муніципальна програма захисту клімату II (проект «Проект муніципального водного господарства м. Чернівці, стадія I») від 06.02.2015</p>	
<p>Меморандум про спільні наміри Уряду України та Уряду Федеративної Республіки Німеччина стосовно незв'язаного фінансового кредиту загальним розміром 500 млн. євро від 01.04.2015</p>	
<p>Рамкова угода про надання індивідуальних кредитів між Кабінетом Міністрів України та Кредитною установою для відбудови, Франкфурт-на-Майні (KfW) для німецької Схеми гарантій щодо незв'язаного фінансового кредиту (UFK) для України від 10.04.2015</p>	
<p>Фінансова угода між Кабінетом Міністрів України та Кредитною установою для відбудови Франкфурт-на-Майні (KfW) на суму 14 млн. євро для проекту «Підтримка природно-заповідних територій в Україні» від 10.04.2015</p>	

<p>Угода (у формі обміну нотами) між Кабінетом Міністрів України та Урядом Федеративної Республіки Німеччина про співробітництво у сфері біологічної та хімічної безпеки і ядерного/радіологічного захисту в рамках ініціативи Групи Семи "Глобальне партнерство проти розповсюдження зброї і матеріалів масового знищення" від 28.07.2015</p>	
<p>Угода між Урядом України та Урядом Федеративної Республіки Німеччина про заснування Німецько-Української промислово-торговельної палат від 23.10.2015</p>	
<p>Мирова Угода між Міністерством юстиції України та Федеральним міністерством економіки і енергетики Німеччини щодо врегулювання спору з відшкодування компенсації по інвестиційних гарантіях компанії «Gebr. SandersGmbH&Co. KG» від 23.10.2015</p>	
<p>Державна гарантійна угода про надання кредиту ЄБРР в обсязі 300 млн.дол. США для фінансування закупівлі газу компанією НАК «Нафтогаз України» від 23.10.2015</p>	
<p>Індивідуальна кредитна угода між Кабінетом Міністрів України та Кредитною установою для відбудови Франкфурт-на-Майні (KfW) за проектом «Реконструкція підстанцій у східній частині України» від 10.10.2016</p>	
<p>Спільна заява про подальше співробітництво щодо підвищення кваліфікації управлінських кадрів для</p>	

<p>сфери підприємництва України між Урядом України та Урядом Федеративної Республіки Німеччина від 20.07.2017</p>	
<p>Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Федеративної Республіки Німеччина про трудову діяльність членів сімей співробітників дипломатичних представництв і консульських установ про працевлаштування членів сімей співробітників дипломатичних представництв та консульських установ від 03.01.2018 (ратифіковано ЗУ № 2535-VIII від 06.09.2018)</p>	
<p>Угода (у формі обміну нотами) між Урядом України та Урядом Федеративної Республіки Німеччина про створення місцевих бюро Німецького товариства міжнародного співробітництва ГмбГ (GIZ GmbH) та Кредитної установи для відбудови (KfW) від 01.11.2018 (ратифіковано ЗУ № 413-IX 19.12.2019, дата набрання чинності для України 10.02.2020)</p>	
<p>Угода між Україною та Федеративною Республікою Німеччина про соціальне забезпечення (постанова КМУ від 22 травня 2019 р. № 434 «Про затвердження Довідності щодо реалізації Угоди між Україною та Федеративною Республікою Німеччина про соціальне забезпечення») від 7.11.2018 р.</p>	
<p>Угода (у формі обміну нотами) між Кабінетом Міністрів України та Урядом Федеративної Республіки</p>	

<p>Німеччина про співробітництво та Урядом Федеративної Республіки Німеччина про внесення змін до Угоди (у формі обміну нотами) між Кабінетом Міністрів України та Урядом Федеративної Республіки Німеччина про співробітництво у сфері біологічної та хімічної безпеки і ядерного/радіологічного захисту в рамках ініціативи Групи Семи «Глобальне партнерство проти розповсюдження зброї і матеріалів масового знищення» від 11.01.2020 (дата набрання чинності 14.01.2020 р.).</p>	
---	--

Практичне завдання до теми:

Проаналізуйте україномовну версію *Спільної декларації про основи відносин між Україною та Федеративною Республікою Німеччина*. У запропонованій таблиці-шаблоні визначіть ключові елементи дипломатичного документу та впишіть їхні німецькомовні аналоги.

<p>Спільна декларація про основи відносин між Україною і Федеративною Республікою Німеччина</p>	<p>Gemeinsame Erklärung über die Grundlagen von Beziehungen zwischen der Ukraine und der Bundesrepublik Deutschland</p>
<p>Дата підписання: 09.06.1993 Дата набуття чинності: 09.06.1993</p>	<p>Datum der Unterzeichnung: 09.06.1993 Datum des Inkrafttretens: 09.06.1993</p>
<p>«Усвідомлюючи багатовікові культурні, економічні, наукові та людські зв'язки, тривалі періоди плідного співробітництва і різнобічного обміну між їхніми народами, пам'ятаючи про зловісні сторінки недавньої європейської історії, погоджуються про те, що вони якнайтісніше співпрацюватимуть заради добра їхніх народів і тим самим</p>	

<p>сприятимуть мирові в Європі та в усьому світі. Це відповідає інтересам і найглибшим прагненням українського й німецького народів».</p>	
<p>«Подолання протиріччя між Сходом і Заходом дало німецькому народові змогу у вільному самовизначенні знову досягти своєї єдності. У вільному самовизначенні став незалежним український народ. Тим самим з'явилися нові перспективи для традиційної дружби між українським і німецьким народами».</p>	
<p>Україна і Німеччина керуються бажанням всебічно розвивати відносини дружби, добросусідства і співробітництва.</p>	
<p>Вони підтверджують свою відданість цілям і принципам Статуту Організації Об'єднаних Націй, принципам і положенням Хельсінського Заключного акта від 1 серпня 1975 р., Паризької хартії для нової Європи), а також інших документів Народи з безпеки та співробітництва в Європі.</p> <p>Вони впевнені у необхідності побудови нової, об'єднаної спільними цінностями Європи та перетворення її у континент миру, безпеки і співробітництва.</p> <p>Україна і Німеччина підтверджують, що повага прав людини і її основних свобод, а також принципів гуманності, демократії та правової держави є фундаментом для побудови нової Європи.</p> <p>Вони керуються бажанням надати своїм стосункам нової якості.</p>	

<p>Україна і Німеччина будуватимуть свої відносини відповідно до норм міжнародного права, додержуючись принципів суверенної рівності, територіальної цілісності, непорушності кордонів, мирного врегулювання спорів, заборони застосування сили або загрози силою і поваги прав людини, включаючи права національних меншин.</p> <p>Обидві Сторони підтверджують право всіх народів вільно і без втручання ззовні визначати свою долю і здійснювати за власним бажанням свій політичний, економічний, соціальний і культурний розвиток.</p>	
<p>Обидві Сторони заявляють, що вони поважають територіальну цілісність одна одної.</p>	
<p>Україна і Німеччина підтверджують спільну відповідальність за зміцнення миру, стабільності і безпеки в Європі і виступають за перетворення Європи в єдиний простір прав людини, демократії і правової державності.</p> <p>Вони вирішуватимуть всі спірні питання, які могли б виникати, виключно мирними засобами. Вони виступають за те, щоб цей принцип знайшов застосування у відносинах всіх держав-учасниць НБСЄ одна з одною без будь-яких обмежень.</p> <p>З цією метою вони підтримуватимуть в НБСЄ, а також у Північноатлантичній Раді співробітництва всі зусилля і заходи, які</p>	

<p>сприятимуть зміцненню безпеки і побудові загальноєвропейських структур безпеки. Для цього вони робитимуть внесок у зміцнення взаєморозуміння і взаємної довіри також на двосторонній основі. З цією метою вони досягатимуть домовленостей через різнобічні контакти між їхніми міністерствами оборони і збройними силами.</p>	
<p>Україна і Німеччина підтверджують, що визнаватимуть зобов'язання, які випливають з документів НБСЄ. Обидві Сторони виступають за зміцнення процесу НБСЄ. Вони заявляють про своє беззастережне визнання принципів і положень Хельсінського Заключного акта і Паризької хартії для нової Європи. Вони підтверджують свою відданість демократії, як єдиній законній формі правління.</p>	
<p>Обидві Сторони підкреслюють необхідність енергійно продовжувати процес роззброєння і контролю над озброєннями як в галузі ядерних озброєнь та інших видів зброї масового знищення і систем їхньої доставки, так і звичайних озброєнь. Вони надають великого значення найскорішому набуттю чинності і виконанню універсальної Конвенції про заборону хімічної зброї.</p> <p>Україна і Німеччина дотримуються політики нерозповсюдження і виступають за всебічне зміцнення на рівноправній основі міжнародно-правових договорів і міжнародного</p>	

режиму, на яких вона базується. Вони розглядають як наріжний камінь міжнародного режиму нерозповсюдження Договір про нерозповсюдження ядерної зброї, стороною якого як держава, що не володіє ядерною зброєю, є Федеративна Республіка Німеччина і до якого з таким же статусом має намір якомога скоріше приєднатися також і Україна.

Федеративна Республіка Німеччина проголошує свою готовність підтримувати Україну в рамках своїх можливостей у виконанні її зобов'язань по роззброєнню.

Вони підкреслюють значення, яке вони приділяють дотриманню і повному виконанню існуючих угод про скорочення і обмеження звичайних озброєнь, про скорочення особового складу, а також про заходи щодо зміцнення безпеки і довір'я. Вони погоджуються в тому, що контроль над озброєннями у Європі повинен слугувати в майбутньому, перш за все, утвердженню відносин співробітництва у галузі безпеки між країнами НБСЄ. З цією метою обидві Сторони бажають активно використовувати Форум НБСЄ з питань співробітництва у галузі безпеки.

Вони висловлюють свою впевненість у тому, що продовження переговорів по контролю над звичайними озброєннями за участю всіх держав-учасниць НБСЄ після чергової зустрічі НБСЄ у Хельсінкі стане важливим конструктивним

<p>елементом нової, заснованої на співпраці системи безпеки на європейському континенті, де мир буде забезпечено меншою кількістю озброєнь.</p> <p>Обидві Сторони зобов'язуються взаємодіяти у Реєстрі ООН про звичайні озброєння і виявляти стриманість при торгівлі зброєю та військовою технікою, а також запобігати передачі "ноу-хау" зброї масового знищення за допомогою санкцій проти своїх фізичних і юридичних осіб.</p> <p>Федеративна Республіка Німеччина заявляє про свою готовність до співробітництва з Україною з метою допомогти у розбудові національної системи контролю за експортом.</p>	
<p>Обидві Сторони проводитимуть консультації з питань, що становлять обопільний інтерес, на різних рівнях. Вони готові взаємодіяти у рамках міжнародних організацій, членами яких вони є або будуть.</p> <p>Вони мають намір заохочувати безпосередні контакти на всіх рівнях, включаючи місцеві.</p> <p>Особливу увагу обидві Сторони приділятимуть розвитку міжпарламентських зв'язків та обмінів.</p> <p>У своїх відносинах вони широко використовуватимуть позитивний досвід і результати традиційних багаторічних зв'язків між землями й містами Німеччини та окремими регіонами й містами України.</p>	

<p>Обидві Сторони мають намір взаємодіяти у справі розвитку різних форм регіонального й субрегіонального співробітництва.</p> <p>Вони погоджуються в тому, що для створення єдиної спільної Європи необхідним є прогрес у розвитку загальноєвропейської інфраструктури (транспорт, зв'язок, енергетика). У співробітництві з європейськими організаціями та сусідніми країнами вони розглядатимуть можливості для поглиблення цих зв'язків.</p> <p>Традиційно тісним зв'язкам в галузі транспорту (автомобільного, залізничного, повітряного, морського і річкового) природно надаватиметься особливе значення.</p>	
<p>З метою розширення і зміцнення дружніх зв'язків і співробітництва між Україною і Німеччиною обидві сторони підтримуватимуть розвиток вільних контактів між своїми громадянами, а також громадськими і політичними організаціями обох країн. Вони мають намір спрощувати адміністративні процедури і практику здійснення таких контактів, що має особливе значення для взаємного пізнання і зміцнення взаєморозуміння народів обох держав.</p>	
<p>Обидві Сторони надають особливого значення розвитку взаємовигідного економічного співробітництва. Вони усвідомлюють важливість створення відповідних загальних умов для розвитку</p>	

промисловості, сільського господарства і сфери послуг в Україні за правилами ринкової економіки.

Україна і Німеччина прагнуть до широкого економічного і промислового співробітництва. Вони надаватимуть підприємствам та іншим суб'єктам господарської діяльності іншої Сторони у межах діючого законодавства можливість вільної діяльності. Обидві Сторони виступатимуть за багатосторонні й тісні контакти та співробітництво між українськими і німецькими підприємствами та іншими суб'єктами господарської діяльності.

Інтенсифікації економічних стосунків служитиме також створення Бюро представника німецької економіки в Україні, яке розпочне свою роботу у 1993 році в Києві, а також відкриття відповідного бюро України в Німеччині.

Беручи до уваги процес оновлення, що відбувається в Україні, німецька Сторона готова надати Україні підтримку словом і ділом у створенні її орієнтованого на ринкову економіку майбутнього, зокрема, в побудові і функціонуванні біржової справи. Обидві Сторони будуть активно взаємодіяти в українсько-німецькій Раді з питань співробітництва за участю провідних представників економіки та високопоставлених представників двох країн на урядовому рівні з метою розвитку двосторонніх економічних і ділових

зв'язків та підтримки процесу реформ в Україні під час переходу до ринкової економіки.

Вони намагатимуться розширювати на тих же принципах співробітництво також у галузі енергетики. З цією метою корисним могло б бути створення консорціумів підприємців.

Обидві Сторони погоджуються в тому, що розвиток фінансових відносин між Україною і Німеччиною потребує участі України, як однієї з держав- правонаступниць колишнього СРСР, у врегулюванні питань колишніх радянських боргів з державами, що виникли на території колишнього Радянського Союзу, і у багатосторонньому врегулюванні з кредиторами.

Україна і Німеччина підкреслюють значення правового і соціального забезпечення процесу реформ. Німеччина пропонує свій досвід як допомогу в становленні і розвитку державно-правових структур в Україні, а також свій досвід в галузі заохочення праці, соціального захисту та соціального партнерства, щоб тим самим зробити внесок у сприяння процесові реформ в Україні.

Обидві Сторони надають великого значення взаємодії у підготовці та підвищенні кваліфікації фахівців і керівників у сфері економіки й готові якісно поглиблювати та розширювати це співробітництво.

<p>Обидві Сторони мають намір здійснювати на основі взаємного інтересу широке співробітництво у сфері охорони навколишнього середовища і екологічно нешкідливого використання природних ресурсів.</p> <p>Україна і Німеччина, враховуючи наслідки Чорнобильської катастрофи, висловлюють свою велику зацікавленість у подальшій тісній співпраці в галузі безпеки ядерної техніки, радіаційного захисту, в мінімізації шкоди, заподіяної радіацією.</p>	
<p>Обидві Сторони заявляють про своє прагнення розвивати й надалі культурне співробітництво у всіх сферах, включаючи освіту і науку.</p> <p>Вони підтверджують свою готовність забезпечити всім зацікавленим особам вільний доступ до мови та культури іншої Сторони і підтримувати відповідні державні, громадські та інші ініціативи.</p> <p>Турбота про культурні цінності однієї Сторони, що знаходяться на території іншої Сторони, їх збереження є природним виявом нових взаємин між Україною і Німеччиною. Вони погоджуються, що втрачені або незаконно вивезені культурні цінності, що знаходяться на їхніх територіях, будуть повернуті власникові або його правонаступнику.</p>	
<p>Україна і Німеччина мають намір співпрацювати на двосторонній і багатосторонній основі з метою</p>	

<p>боротьби з організованою злочинністю, міжнародним тероризмом, незаконним виготовленням і обігом наркотиків, а також з контрабандою, зокрема, що стосується культурних цінностей.</p>	
<p>Україна і Німеччина погоджуються полегшити доступ до могил, їхнє збереження і догляд і сприяти іншій Стороні у межах можливого у спорудженні померлим гідних меморіалів, що закликають до миру, або кладовищ, і поставити їх під захист закону. Вони підтримуватимуть співробітництво між організаціями, що піклуються про поховання часів війни, на основі угоди про догляд за захороненнями часів війни.</p>	
<p>Німеччина вітає прагнення України щодо реабілітації національних меншин, які були депортовані з її території за часів сталінських репресій та надання їм права повернутися в місця їх колишнього проживання, а також сприяти їх компактному розселенню, маючи на увазі, що права населення, яке там проживає, не будуть обмежені.</p> <p>Німеччина із задоволенням відзначає, що у цьому зв'язку Україна надає можливість поселитись на її території також німцям, які того бажають, і надалі сприятиме цьому процесові в межах своїх можливостей. У ході поступального розселення німців в Україні Німеччина в межах своїх можливостей надаватиме</p>	

різнобічну допомогу в культурній, соціальній, економічній, сільсько-господарській сферах, в галузі регіонального планування, а також у зміцненні міжнаціональної і етнічної спільності. Обидві Сторони будуть співробітничати у цьому питанні на урядовому рівні.

Обидві Сторони погоджуються в тому, що сприяння процесу компактного розселення для громадян України німецького походження, які постійно проживають в Україні, або для німців, які туди переселяються, має на меті, не заторкуючи їхнього права на виїзд, допомогти забезпечити їм і їхнім дітям перспективу на майбутнє і знайти батьківщину в Україні.

Україна і Німеччина погоджуються в тому, що українським громадянам німецького походження в Україні, як і німецьким громадянам українського походження в Німеччині, зважаючи на їх вільний вибір, буде забезпечена можливість зберігати мову, культуру, національні традиції, а також вільно сповідувати релігію.

Обидві Сторони підтверджують, що забезпечення культурної самобутності та життєвих прав цих осіб є важливою умовою розбудови дружніх відносин. Виходячи з цього, вони створюватимуть умови і полегшуватимуть в рамках чинного законодавства іншої Сторони

<p>проведення заходів, що сприяють цим особам та їхнім організаціям.</p>	
<p>Україна і Німеччина домовились найближчим часом врегулювати практичні питання, що пов'язані з відкриттям та діяльністю посольств у Києві і Бонні.</p>	
<p>Виходячи з того, що Україна є однією з держав- правонаступниць колишнього Радянського Союзу, обидві Сторони погоджуються застосовувати міжнародні договори між Федеративною Республікою Німеччина і Союзом Радянських Соціалістичних Республік у відносинах між Україною і Федеративною Республікою Німеччина до того часу, поки обидві Сторони не домовляться про інше відповідно до їхнього законодавства. З цією метою вони продовжать свої консультації.</p> <p>Україна і Німеччина підтверджують, що ця Декларація не торкається їхніх зобов'язань щодо договорів та союзів з іншими державами.</p>	

Список літератури

Основна:

1. Кияк Т., Науменко А., Огуй Д. Теорія і практика перекладу. Вінниця: Нова книга, 2006. 592 с.
2. Скороходько Е. Термін у науковому тексті (до створення терміноцентричної теорії наукового дискурсу). К.: Логос, 2006. 99 с.
3. Hoffmann, L. Fachsprachen. Basel, 1996. 205 p.
4. Kurbalija, J., Slavik, H. Language and Diplomacy, 2001. 182 p.
5. Stanzel, V. New Realities in Foreign Affairs: Diplomacy in the 21st Century, 2018. 70 p.
6. Berridge, G., James, A. A Dictionary of Diplomacy Second Edition, 2003. 296 p.
7. Meerts, P. Diplomatic Negotiation Essence and Evolution, 2014. 404 p.
8. Галушко В. Діловий протокол та ведення переговорів: Навчальний посібник. Вінниця: Нова книга, 2002. 222 с.
9. Гах Й. Етика ділового спілкування: Навчальний посібник. Міністерство освіти і науки України, Інститут менеджменту та економіки «Галицька академія». К.: Центр навчальної літератури, 2005. 158 с.
10. Калашник Г. Вступ до дипломатичного протоколу та ділового етикету: навчальний посібник. К.: Знання, 2007. 143 с.
11. Кубрак О. Етика ділового та повсякденного спілкування: учбовий посібник. Суми: Університетська книга; К.: Видавничий дім "Княгиня Ольга", 2005. 221 с.
12. Сагайдак О. Дипломатичний протокол та етикет: Навчальний посібник. К.: Знання, 2006
13. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад. Львів, 1989. 216 с.
14. Івасюк О. Я., Копилов В. С., Лучак М. М. Дипломатія: Посібник з практики перекладу. Чернівці: Рута, 2006. 126 с.
15. Коптілов В.В. Теорія і практика перекладу. К., 2003. 280 с.

16. Мірам Г. Е. та ін. Основи перекладу: Курс лекцій з теорії та практики перекладу для факультетів та інститутів міжнародних відносин; Навчальний посібник (англ. мовою). Київ: Ельга Ніка-Центр, 2002. 240 с.
17. Огуй О. Актуальні проблеми німецько-українського перекладу: Навч. Посібник. Чернівці: Рута, 2004. 256 с.
18. Vyalyk V. D., Mykytiuk I. M., Lukaschuk M. V. Translation Studies Theory and Practice. Chernivtsi, 2012. 608 p.
19. ZugutemDeutsch: Deutsch als Fremdsprache für Anfänger: Практичний курс німецької мови (для початківців): Навчальний посібник. Чернівці: Технодрук, 2010. 365 с.
20. Jutta Orth-Chambah. Em neu Deutsch als Fremdsprache. Kursbuch. Brückenkurs. Niveaustufe B1. Deutschland: Hueber Verlag, 2006.
21. Jutta Orth-Chambah. Em neu Deutsch als Fremdsprache. Arbeitsbuch Brückenkurs. Niveaustufe B1. Deutschland: Hueber Verlag, 2006.
22. Jutta Orth-Chambah. Em neu Deutsch als Fremdsprache. Kursbuch. Hauptkurs. Niveaustufe B2. Deutschland: Hueber Verlag, 2006.
23. Jutta Orth-Chambah. Em neu Deutsch als Fremdsprache. Arbeitsbuch Hauptkurs. Niveaustufe B2. Deutschland: Hueber Verlag, 2006.

Додаткова:

1. Кияк Т. Фахові мови та проблеми термінознавства. *Нова філологія: зб. наук. праць*, 2007. № 27. С. 203-208
2. Куньч З., Куньч М. Особливості дипломатичного мовлення як різновиду офіційно-ділового стилю. *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку*, 2014. Вип. 26. С. 121-127
3. Бабюк В. Переклад та мовна політика ЄС. *Науковий вісник Херсонського державного університету: Серія, Лінгвістика*, 2011. № 15. С. 29 – 32.
5. Зарицький М. С. Переклад: створення та редагування К.: Парламентське видавництво, 2004. 120 с.
6. Adamsova, S. (2018). Communication in Diplomacy. *Language and politics between linguistics and political science*. № 3. pp. 370-377
7. Arifon. O. (2016). Diplomatic language and formal language: a code with a double meaning. *An Experts' Guide to International Protocol*. Amsterdam University Press. pp. 152-175
8. Bayram, A. B., Та, V. P. (2019). Diplomatic Chameleons: Language Style Matching and Agreement in International Diplomatic Negotiations. *Negotiation and conflict management research*. Vol. 12. Iss.1. pp. 23-40
9. Bryson, D. (2016) Professional Language: Understanding and being understood. *Journal of Visual Communication in Medicine*. № 39 (3-4). pp. 158-159
10. Connelly, M.J., Hicks, R., Jervis, R., Spirling, A., Suong, C.H. (2021). Diplomatic documents data for international relations: the Freedom of Information Archive Database. *Conflict management and peace science*. Vol. 38. Iss. 6. pp. 762-781
11. Dohovir mizh Ukrainoiu ta Federatyvnoiu Respublikoiu Nimechchyna pro rozvytok shyrokomasshtabnoho spivrobitnytstva u sferi ekonomiky, promyslovosti, nauky i tekhniky [Agreement between Ukraine and the Federal Republic of Germany on the development of large-scale cooperation in the field of economy, industry, science and technology]. (1993).

Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/276_010#Text [In Ukrainian]

12. Dorosh, L., Kopey, Yu. (2018). Twitter-diplomacy: Ukrainian context. *Political science*. Vol. 4. № 2.
13. Ismailov, F., Rayeva, G., Koblanova, A., Yelikbayev, B., Yessenova, K. (2020). Analysis of political and diplomatic language in linguistic, cognitive and pragmatic aspects. *Opción*, №. 91. pp. 803-819
14. Kurbalija, J., Slavik, H. (2001). *Language and Diplomacy*. 182 p.
15. Maynez, P. (2016). Dialogue of the language. A diplomatic edition. *Nueva revista filologia hispanica*. Vol. 64. Iss. 2. pp. 543-547
16. Melchor, L. (2020). What Is a Science Diplomat? *The Hague Journal of Diplomacy*. № 15. pp. 409-423
17. Pokhrel, S. (2020). Diplomatic Language: An Analysis of Salutations from Speeches used in International Diplomacy. *Journal of International Affairs*. Vol. 3. pp. 180-193
18. Spilna deklaratsiia pro osnovy vidnosyn mizh Ukrainoiu i Federatyvnoiu Respublikoiu Nimechchyna [Joint Declaration on the Fundamentals of Relations between Ukraine and the Federal Republic of Germany]. (1993).

Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/276_012#Text [In Ukrainian]

19. Stanzel, V. (2018). *New Realities in Foreign Affairs: Diplomacy in the 21st Century*. Berlin: SWP Research Paper. 69 p.
20. Stepanov, V. (2020). Digital diplomacy in the informational space. *Bulletin of the NAPA. Series «Public Administration»*. № 2. pp. 10-13
21. Uhoda (u formi obminu notamy) mizh Kabinetom Ministriv Ukrainy ta Uriadom Federatyvnoi Respubliky Nimechchyna pro spivrobotnytstvo u sferi biolohichnoi ta khimichnoi bezpeky i yadernoho/radiolohichnoho zakhystu v ramkakh initsiatyvy Hrupy Semy Hlobalne partnerstvo proty rozpovsiudzhennia zbroi i materialiv masovoho znyschennia [Agreement (in the form of an exchange of notes) between the Cabinet of Ministers of Ukraine and the Government of the

Federal Republic of Germany on cooperation in biological and chemical safety and nuclear / radiological protection under the initiative of the Group of Seven]. (2020). Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/276_001-19#Text [In Ukrainian]

22. Zanettin, F. (2016). The deadliest error: translation, international relations and the news media. *Translator*. Vol. 22. Iss. 3. pp. 303-318
23. Мирам Г., Гон А. Професіональний переклад: Учебное пособие. К.: Эльга, Ника-Центр, 2003. 136 с.
24. Рильський М. Мистецтво перекладу. К., 1975. 343 с.
25. Стріха М. Український художній переклад: між літературою і націєтворенням. К.: Факт, 2006. 342 с.
26. Чередниченко О. Про мову і переклад. К.: Либідь, 2007. 248 с.
27. Nida E.A. Language Structure and Translation. California, 1975. 283 p.
28. Ангеліка Г. Бек. Німецька мова за 30 днів. Навчальний посібник. К.: Методика, 2003. 320 с.
29. Євгененко Д.А., Білоус О.М., Гуменюк О.О., Зеленко Т.Д., Кубинський Б.В., Білоус О.І., Артамоновська С.П. Практична граматики німецької мови. Навчальний посібник для студентів та учнів. Комунікативні вправи і завдання. 2-е видання, виправлене та доповнене, Вінниця: НОВА КНИГА, 2004 р. 400 с.
30. Євгененко Д.А., Кучинський Б.В., Білоус О.М., Воронкова Н.Р. Лінгвокраїнознавство німецькомовних країн: Посібник для студентів вищих закладів освіти та середніх навчальних закладів з поглибленим вивченням німецької мови. Вінниця: Нова Книга, 2008. 416 с.
31. Європейський Союз: вчора, сьогодні, завтра Die Europäische Union: gestern, heute, morgen / Авт.-укл.: Макар Ю.І., Бурдяк В.І., Івасютин Т.Д., Семенко В.В. Навчальний посібник. Чернівці: Рута, 2008. 225 с.

32. Жовківський А.М., Жовківська Г.Л., Івасютин Т.Д., Романова Т.О. 400 прислів'їв та приказок семантично подібних в українській, латинській, англійській, німецькій, французькій мовах. Чернівці: Рута, 2001.
33. Жовківський А.М. DeutschaktivmitderneuenRechtschreibung Німецька мова з новим правописом. Чернівці: Пруг, 2001 320 с.
34. Німецька мова: Підручник / Щербань Н.П., Лабовкіна Г.А., Бачинський Я.В., Кушнерик В.І. Чернівці: Книги XXI, 2005. 500 с.
35. DieBundesländerDeutschlands Федеральні землі Німеччини: Фахові навчальні тексти німецькою мовою / Укл. В.В.Семенко. Чернівці: Рута, 2007. 28 с.
36. Fit für Goethe-Zertifikat A 1. Start Deutsch 1. Tipps und Übungen. Johannes Gerbes. Frauke van der Werff. Hueber Verlag. 2007
37. Fit für Goethe-Zertifikat A 2. Start Deutsch 1. Tipps und Übungen. Johannes Gerbes. Frauke van der Werff. Hueber Verlag. 2007
38. Schuleund Ausbildungin Deutschland Школа та освіта в Німеччині: Фахові навчальні тексти німецькою мовою / Укл. В.В.Семенко Чернівці: Рута, 2007. 18 с.
39. Reclams Märchenbuch Herausgegeben von Lisa Paulsen Mit Illustrationen von Werner Rüb. Philipp Reclam jun. Stuttgart. 442 S.

INTERNET-ресурси:

1. The Encyclopedia of Language and Linguistics. <https://www.sciencedirect.com/referencework/9780080448541/encyclopedia-of-language-and-linguistics>
2. Oxford Research Encyclopedia of Linguistics. <https://oxfordre.com/linguistics>
3. The Encyclopedia of Applied Linguistics. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/book/10.1002/9781405198431>
4. Glossary of Diplomatic Terms. <http://www.ediplomat.com/nd/glossary.htm>
5. Foreign Affairs <https://www.foreignaffairs.com/>
6. Foreign Policy <https://foreignpolicy.com/>
7. Time <https://time.com/>
8. The Economist <https://www.economist.com/>
9. goethe.de <https://www.goethe.de/de/index.html>
10. dwelle.de <https://www.dw.com/uk>
11. hueber.de <https://hueber.de/>
12. daad.de <https://www.daad.de/de/>
13. bpb.de <https://www.bpb.de/>
14. audio-lingua.eu <https://audio-lingua.eu/?lang>
15. daf-portal.de <https://www.derdiedaf.com>

Навчальне видання

ФАХОВА НІМЕЦЬКА МОВА В ДИПЛОМАТИЧНОМУ ПРОТОКОЛІ

Навчально-методичний посібник
для студентів закладів вищої освіти

Технічне редагування
та дизайн обкладинки

Мельник У.М.

Електронне видання.

Підписано до друку 18.04.2024. Формат 60x84/16.

Папір офсетний. Друк різнографічний.

Умов.-друк. арк. 5,5. Обл.-вид. арк. 5,9. Зам. Н-033.

Видавництво та друкарня Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича.

58002, Чернівці, вул. Коцюбинського, 2.

e-mail: ruta@chnu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 891 від 08.04.2002

